

Kinwakti kə bə nī nyaka i Bəhibulu Gia yə yi kə i Kinwakti ki Hibulu kələ mə

Bukumbein taksiki kiəki kə mi wə wi nī nyaka kinwakti kələ, ayakalə bucumbein kiə a bə nī nyaka i bəni bə Klistus bə bə kə Bəhibulu. Hibulu kə yeli wi Ju widəkə. Bə nī nyaka i fə a Bəju bə bə nī kə bə jiə lə shəm i Klistus wə bāan a nūmki a yi wə, na si bəngəkə nī dzəki i bə i dzəh yiduli wə. A nī kə tə i fə a bə kiə a minkain mimfian mə Jisəs dzə bəh mə kanaki lə ŋga tsə mikpu. Bə nī nyaka tə i təfi a bə kīəki a gia yə Nyə kə wi kaka bəni yein bi tsə kə i kuku. Bə kə bə chusi lə a gia yə Klistus Wain Nyə dzə bəh yi tsəki lə yi bəni bə ntum bə Nyə bə kikpu, kəm yibə nī kə a binjənjə, yi Klistus num gia yə yi kə yi ŋkə.

Kifwu ki gia kə ki kə i kinwakti kələ mə

- 1:1-3 Klistus taksiki kə kimbwəsi ki Nyə mwi
- 1:4-2:18 Klistus tsəki lə bəchinda bə Nyə
- 3:1-4:13 Klistus tsəki lə Muses bəh Jəshua
- 4:14-7:28 Klistus kə tii mfə gia wə wi tsəki bətii mfə gia bəchi
- 8:1-9:28 Minkain mə Klistus dzə bəh mə tsəki lə mikpu
- 10:1-39 Mfə gia wə Klistus nī fə tsəki lə bimfə gia bichi
- 11:1-12:29 Kəm njie wi shəm i Nyə
- 13:1-25 Kintəfi kigəksini

Nyɔ kɔ wi dzaka lɔ i bukumbɛiŋ i Waiŋ wi wə

¹ A nŋ kɔ i kikpu wə, Nyɔ nŋ dzakaki i bətii tii bəbukumbɛiŋ tsə dzəh i bəni bu bə ntum wə i jɔbi widuli wə bəh i dzəh wə chi chi.

² Ayakalə, i chəkɔ bi gəksini biələ wə, wi dzakaki lə i bukumbɛiŋ i waiŋ wi wə. Akɔ waiŋ wi wələ wi kɔ wi saiŋbwili wi, jiə a wi ni numki ndzi kwili i biɛiŋ bichi wə. Ayaka a num wi wə Nyɔ nŋ maa mbi wələ bəh biɛiŋ bichi tsə i wi kaŋ.

³ Baiŋni bi Nyɔ mwayi i waiŋ wi wə, wi num kimbwəsi ki Nyɔ mwi. A fəki wi ka bɔɔli bəh nshwaiŋ numki. Ayaka wi fəki a bəh ja yi yə yi kaŋaki ŋga. Wi nŋ maiŋ chu bibukumbɛiŋ. Jɔbi wə wi nŋ maiŋ ka yaka i bɛiŋ shinum i tsɛiŋ yiləkəli yi Nyɔ wi Kiŋkəkni wə.

Waiŋ Nyɔ kəkni ki tsəki lə bəchinda bə Nyɔ

⁴ Yaka yi kɔ a, Nyɔ nŋ fə waiŋ wi kəkni nalə tsə bəchinda bə Nyɔ, a liŋ asi yeli wə Nyɔ du wi yeiŋ kəkni ki nalə tsə kibɔ.

⁵ Bukumbɛiŋ kiəkə lə a wi kəkni ki tsəki lə kəm chinda wi Nyɔ widəkɔ kəkə wə Nyɔ nŋ num dzaka i wi a,

“Wɔ kɔ Waiŋ wuŋ,

Ndaiŋ mih dzaka lɔ a mih kɔ Ba wa.”

Ayaka widəkɔ kəbi wə wi nŋ num dzaka kəm wi a,

“Mih ni numki Ba wa,

wɔ num Waiŋ wuŋ.”

⁶ A nŋ kɔ jɔbi wə Nyɔ nŋ kɔ i faaŋ Waiŋ wi wi ninshin i mbi wələ wə, wi dzaka a,

“Bəchinda bə Nyɔ bəchi kəksiki wi.”

⁷ Ayaka gia yə Nyɔ nŋ dzaka kəm bəchinda bu kɔ yələ a,

“Nyɔ si fə bɔ ka numki ka fiəkə,

fə tə a bə bə kə bəni bu bə nəm
numki aka ləm wi gbuku.”

⁸ I fiəni dzə i Waiŋ wi, wi ka dzaka a,
“Ŋ Nyə, wə ni numki lə i kiŋkii ka wə saka jəbi wichi
kiŋgəksi kəbi.

Nəni ki chəŋ bi numki mbəŋ wi ŋkuŋ wi ntəŋ bia.

⁹ Wə kəŋki num gia yi chəŋ, baiŋŋ yichu.

Ayakadəiŋ, mih Nyə wə mih kə Nyə wa
mih ka yaksi wə tsə bəni ba bə mbaŋ,
si mih fiəŋsi wə bəh kwəkə ki kinsəŋli.”

¹⁰ Ayaka wi chu dzaka tə i Waiŋ wi a,
“Bah, akə wə wə wə nŋ maa mbi i kin'yisi wə,
biəiŋ bichi biə bi kə i beiŋ bi kə nəm wa wi kaŋ.

¹¹ Biəiŋ biələ bi kaaki lə, wə bi baəŋ.

Bi bi jwiŋki aka mbuŋ.

¹² Wə bi kii bi aka dala.

Wə bi kwuni bi aka mbuŋ jəbi wə wi jwiŋ.

Ayakalə, wə bi baəŋki asi wə kə.

Jía ya bi kaa kə.”

¹³ Akə i winaiŋ chinda wi Nyə wə Nyə num dzaka i
wi a,

“Shinum i tseiŋ yiŋ yiləkəli wə,
i tsə búku jəbi wə mih bi nəsiki
bəni ba bə bə baiŋŋki wə i wə nshiŋ
ka kiŋgbəkə ka ki gvu,
wə təmyi gvu ya i bə beiŋ?”

¹⁴ Ntə bəchinda bə Nyə bələ kə a biŋ'waka biə bi
nəmki i Nyə, wi faəŋ bə, bə nyani gamti bəni bə bə
bi kwatiki mbəiŋ a?

2

*Kiə bukumbəiŋ ki lətəkə kə mbəiŋ wə Jisəs nŋ
nyaniki fukuki kəm wi*

¹ Yaka yi kɔ a bukumbɛiŋ kaŋaki i j̄lɛ mfi na bindzɔŋ i gia yɛ bukumbɛiŋ n̄i wɔkɔ, ka bukumbɛiŋ bi ma dza njɛŋki nnyaki njɛŋni.

² Bɛntum bɛ bɛchinda bɛ Nyɔ n̄i lakaki i kikpu wɛ n̄i kɔ gia yilɛkɛ nalɛ a jɔbi wɛ mi ka bwiŋ nchi widɔkɔ nabɛ i nɛiŋ i fɛ asi wi dzakaki, ma wɛmaka kaŋaki ŋgɔm wi a liŋ.

³ Asi kɔ a yi numki yaka, a bi fɛ nɛ ka bukumbɛiŋ bi ma yeiŋ ŋgɛkɛ jɔbi wɛ bukumbɛiŋ lɔtɔkɔ mbɔiŋ wimbum wɛlɛ a wi kɔ fiɛŋ fi kilɔlɔ a? Mbɔiŋ wɛlɛ n̄i yisi Bah Jisɔs ka fukuki kɔm wi, bɛni bɛ bɔ n̄i wɔkɔ si wi fukuki ka tɔbi tɛ ŋkɔŋ biwɔ si bɔ n̄i fukuki i bukumbɛiŋ.

⁴ Nyɔ tɛ n̄i kɔ wi tɔbi yi bɛh bɛnchɛsi bɛ bɔ chusiki ŋga bi bɛh yi kaiŋyini bɛh yi dzaka ki wɛmni yɛ yi n̄i numki. Ayaka wi chu gaa binya bi Kiŋ'waka ki Baiŋni asi wi n̄i kɔŋki i tɔbi yi yeiŋ.

Jisɔs kɔ mi wɛ wi tɔ dzɛh yi mbɔiŋ i bukumbɛiŋ

⁵ Nyɔ n̄i ka jiɛ dɛkɛ mbi wi dzɛni wɛlɛ, wɛ bukumbɛiŋ dzakaki kɔm wi a, a bi sɛkaki bɛchinda bu.

⁶ Bɛ nyaka i di bidɔkɔ wɛ i Kiŋwakti ki Nyɔ wɛ kɔm gia yɛlɛ a,

“Mi wiwɛm kɔ na finɛ wɛ wɔ kwakaki kɔm wi a?
Waiŋ mi wiwɛm kɔ na finɛ wɛ wɔ kaŋaki jɔbi wi a?”

⁷ I jɔbi wi juli wɛ lɛ wɔ n̄i fɛ a wi numki i di wɛ bi num di i bɛchinda ba cheiŋ.

Ayaka wɛ ka bi tɔm wi a wi kaŋaki mbum bɛh kiŋkɔksi.

⁸ Wɔ jiɛ lɔ biɛiŋ bichi i mi wiwɛm cheiŋ, wi bɛ saka.”
Asi Nyɔ n̄i jiɛ biɛiŋ bichi i mi wiwɛm cheiŋ, fiɛŋ fidɔkɔ kɔbi fiɛ fi mɔŋ i wi kaŋ. Na si yi kɔ yakadɛiŋ,

bukumbeyiŋ yeiŋki ki yeiŋ kə a biyiŋ bichi kə i mi wiwəm cheiŋ.

⁹ Bukumbeyiŋ yeiŋki a Nyɔ nɪ fə Jisəs, wi num i bæchinda bu cheiŋ i jəbi wi juli wə. Ayakalə, Nyɔ bi yaksi wi, wi kaŋa mbum bəh kiŋkəksi kəm wi nɪ yeiŋ ŋgəkə ka wi kpi, kpi yi mi wichi kəm shəm yi Nyɔ yindzəŋni i bəni wə.

¹⁰ Akə Nyɔ wə wi nɪ fə biyiŋ bichi, ayaka biyiŋ bichi num mbi. Si wi nɪ nəŋki a ŋgaiŋ ni dzə bəni bəduli bə akə bwa bu a bə bi liə i mbum bi wə, yi ka num chəŋ a wi fə a Jisəs yeiŋ ŋgəkə ka wi ni numki mi wə wi kpeiŋniki tsə bwili fwu i tə dzəh yi mbəiŋ i bə.

¹¹ Wi Jisəs wə wi fəki ka bəni baiŋki i Nyɔ nshiŋ, yi num a wi bəh bəni bə wi fəki a bə baiŋki, kaŋaki Ti wimu. Akə gia yə yi fə a wi ma gəmniki i bəŋki bə a bwa bə nih bə ŋgaiŋ.

¹² Wi nɪ kə wi dzaka i Nyɔ i jəbi widəkə wə a,
“Mih bi dzasiki lə yeli wa i bwa bə nih bəŋ kintəəŋ.
Mih bi yəəŋ kəksi lə wə i kijunŋni kibə kintəəŋ.”

¹³ Ayaka wi chu dzaka a,
“Mih ni jɪlə lə mfi mbiŋ i Nyɔ wə.”

Ka chu dzaka a,

“Bə mih lə buku bwa bə Nyɔ kə wi nya i mih.”

¹⁴ Si bwa bələ wi dzakaki lə, akə bəni bə kaŋa nyam yi gwu bəh mwa, wi Jisəs ka dzə tə nyam yi gwu yi mi wiwəm, ka wi kələ i kpi i bwiŋ ŋkpeli wə wi kaŋaki ŋga bi kpi.

¹⁵ Wi ni fə yakadəiŋ ka bwili bəni bə bə nɪ nəkɪ i mfá wə i nəni kibə wə kichi kəm bə nɪ lwaki kpi.

¹⁶ Yi lansiki chusiki lə a wi nɪ kaŋaki kə jəbi i bæchinda bə Nyɔ wə. Wi nɪ kaŋaki num i chwəŋkijun ki Ablaham wə.

¹⁷ Akə gia yə yi n̄ fə a Jisəs fiəni num ka bwa bə nih wi i gia yichi wə, ka wi bi num fwu wi bətii mfə gia wibə wə wi kwasiki nshəiŋ i bə, num wi jiə tə shəm i nəm wi Nyə wə i fə kimaiŋ ka Nyə bi dalinyaki chu bibə.

¹⁸ Si wi n̄ yeiŋ ŋgəkə, kiməmsi dzə i wi, wi ka kiə si wi kə i gamtiki tə bəni bə kiməmsi dzəki i bə.

3

Jisəs kəkniiki tsəki lə Muses

¹ Ayakadəiŋ, bwa bə nih bəŋ bə akə bəni bə baiŋni, bə bə bəŋ tə a bə bi liə lə i tumi ki beiŋ wə, mbəiŋ jiə mfi bimbeŋ i Jisəs wə. Wi kə waiŋ ntum wi Nyə chu num fwu wi bətii mfə gia i mbum wə bukumbeŋ si fuku i bəni a, akə wibukumbeŋ.

² Wi n̄ nəmki bəh shəm yi yichi i Nyə wə wi n̄ jiə wi a wi nəmki i wi asi Muses tə n̄ nəmki bəh shəm yi yichi i juŋ yi Nyə mə.

³ Ayakalə, Jisəs kə mi wə bə kaŋaki i kəksiki nalə tsə Muses, yi num a liŋ asi mi si maa juŋ ma bə ni kəksiki wi tsə juŋ yiwə.

⁴ Juŋ yidəkə kəkə yə a ka maa dəkə mi yi. Ayakalə, mi wə wi maa biəiŋ bichi kə Nyə.

⁵ Muses n̄ nəmki na bindzəŋ bəh shəm yi yichi i juŋ yi Nyə wə ka waiŋ wi nəm. Ayaka gia yichi yə wi n̄ fəki yi n̄ təkiki num gia yə Nyə bi dzakaki.

⁶ Ayakalə, Klistus tə bi dzə num i juŋ yi Nyə yiwə wə bəh shəm yi yichi aka waiŋ wi dzu. Juŋ yi Nyə yələ kə bukumbeŋ i jəbi wə bukumbeŋ ka num ndzəŋ i gia yə bukumbeŋ kə bə kaŋa shəm yeiŋ ka tseiŋki tsəki a ninshiŋ kiə a bə bi kwatiki lə, bəh kiŋghan̄si ki gwu.

Kiə mi ki chəsi kə gia yi Nyə

⁷ Ayakadəiŋ, bukumbəiŋ wôkə gia yə Kiŋ'waka ki Baiŋni nĩ dzaka. Ki nĩ dzaka a,

“Mbəiŋ ka wəkə Nyə dzaka i mbəiŋ daiŋ,

⁸ kiə mbəiŋ ki ləkə kə bəh fwu asi bətii tii bəmbəiŋ nĩ siniki bəh Nyə

jəbi wə bə nĩ məmsiki Nyə i chwa.

⁹ Akə feiŋ wə bətii bəmbəiŋ nĩ məmsi mih Nyə,

bə yeiŋ gia yi kaiŋni yə mih nĩ fə i jía mbaŋnyani wə.

¹⁰ Ayakadəiŋ, mih nĩ bəksi shəm bəh wəmaka ŋgəkə wi bəni, ka dzaka a,

‘Shóm yibə si num kə i mih wə.

Bə kiəki kə dzəh yiŋ.’

¹¹ Ayaka shəm nĩ kə yi bəkə mih, mih dzi ŋkaiŋ a,

‘Bə bi lansi liə kə i di mbiŋ bi wakani wə.’ ”

¹² Bwa bə nih bəŋ, mbəiŋ təkniiki a mi widəkə i mbəiŋ kintəŋ ma nŋmki wə wi kaŋaki shəm yichu, yə yi nəiŋki wi i bum i Nyə, yə yi kə i fə a mbəiŋ dza fiəni nyəkə jum i Nyə wə wi kaŋaki nəni.

¹³ Gia yə mbəiŋ kaŋaki i fəki kə a mbəiŋ shíliki shəm yi mi i mi chəkə bichi, si yi kə a chəkə biwə kə, “Daiŋ.” Mbəiŋ fəki yaka ka gia yichu yidəkə bi ma fwókyi mi a wi dza yisi i ləkəki bəh fwu.

¹⁴ Mbəiŋ kíəki a bukumbəiŋ si num i fiəŋ fimu wə bəh Klistus a i jəbi wə bukumbəiŋ ka kaŋa a gia yə bukumbəiŋ ni num i yeiŋ beŋ i kikpu wə i tsə gəksi.

¹⁵ Mbəiŋ kwákaki gia yə a,

“Mbəiŋ ka wəkə Nyə dzaka i mbəiŋ daiŋ,

kiə mbəiŋ ki ləkə kə bəh fwu asi bətii tii bəmbəiŋ nĩ siniki bəh Nyə.”

¹⁶ Akə bəndə bə bə nĩ wəkə si Nyə dzakaki i bə bə sínini bəh wi a? Ntə akə bəni bəchi bə Muses nĩ dza bwili i Ijib buku bəh bə a?

17 Ayaka akə bəndə bə Nyɔ nɪ bəksi shəm bəh bə i jia wə mbanɣnyani a? Ntə akə a bə bə bə nɪ fə chu, ka bi kpiyi i chwa a?

18 Ntə a chu kə bə bə Nyɔ nɪ ŋkaiŋ a bə bi lansi liə kə i di bi bi wakani wə a? Ntə akə a bə bə bə nɪ ləkəki bəh kifwu i wi a?

19 Ayakadəiŋ, bukumbəiŋ yēiŋ a bəni bələ nɪ kəkə i bi liə i di biwə wə, kəm bə nɪ ka jiə dəkə shəm i Nyɔ.

4

Kəm nliə i ŋ'waka wi Nyɔ wə

1 Yaka yi kə a kiŋkaka kə Nyɔ nɪ kaka a bəni bi liə lə i ŋ'waka wə keiŋki a feiŋ. Ayakadəiŋ, bukumbəiŋ tɔkniki ka jəbi wə bə bi tseiŋki, bə bi ma yeiŋ mi widəkə i mbəiŋ wə, maka wi kpeiŋ i liə feiŋ.

2 Mih dzakaki lə kəm ntum wi ndzəŋni wələ dzə lə i bukumbəiŋ a liŋ asi wi nɪ dzə i bə. Ayakalə, ntum wiwə bə nɪ wəkəki nɪ ka gamti dəkə bə, kəm wi nɪ dzə i bə, bə nəki bum kə.

3 I bukumbəiŋ bə bə kə bə bum, bi liəki lə i ŋ'waka wiwə wə. Ayaka i bəni bədəkə bə Nyɔ nɪ dzaka a,

“Shəm nɪ kə yi bəkə mih, mih dzi ŋkaiŋ a,

‘Bə bi lansi liə kə i di mbiŋ bi wakani wə.’ ”

Nyɔ nɪ dzakaki yakadəiŋ, a kəbi a di bi wakani nɪ məŋ, kəm nəm wi nɪ kə wi kaa lə i chəkə biə wi nɪ maa mbi.

4 Bukumbəiŋ kɪəki a bə kə bə nyaka i Kiŋwakti ki Nyɔ wə i di bidəkə wə kəm kaŋ yi nanitaŋ i dzəh yələ wə a,

“Nyɔ nɪ nəm bənəm bu bəchi,

i buku kaŋ nanitaŋ wə wi waka.”

⁵ Ayaka kəm di biwə biə bukumbeyi si dzakaki kəm bi, wi chu dzaka a, “Bə bi lansi liə kə i di mbiŋ bi wakani wə.”

⁶ Yi keiŋki yi num alə a bəni bədəkə bi liə lə i ŋ'waka wiwə wə. Ayaka bəni bə bə nŋ yisi wəkə ntum wi ndzəŋni wələ nŋ ka liə dəkə kəm bə nŋ wəkə, ayakalə ka nəiŋ i fə asi Nyə nŋ dzaka.

⁷ Ayakadəiŋ, Nyə ka fiəni jiə chəkə bidəkə biə wi bəəŋki a, “Daiŋ.” Si wi nŋ jiə yaka ka dzaka gia yidəkə tsə dzəh i Nkuy Debit wə num jia tsə lə yiduli si bukumbeyi kə bə si wəkə lə a,

“Mbeyiŋ ka wəkə ja yi Nyə daiŋ,
kiə mbeyiŋ ki ləkə kə bəh fwu.”

⁸ Yi kabə num a di biə Jəshua nŋ dzə bəni tsə liə bəh bə i feiŋ wə a a nŋ kə asi num di bi wakani biə, yaka Nyə nŋ kəkə i chu dzaka kəm chəkə bidəkə a, akə chəkə bi wakani.

⁹ Yaka yi kə a chəkə bi wakani keiŋki lə i ninshiŋ i bəni bə Nyə a liŋ aka biə Nyə nŋ waka yeiŋ.

¹⁰ Yi num a, mi ka liə i ŋ'waka wələ wə, yaka wəmaka waka lə i nəm wi wichi wə a liŋ asi Nyə nŋ waka i chəkə bi bi nəm wə.

¹¹ Ayakadəiŋ, bukumbeyi məmsiki nalə i bi liə i ŋ'waka wələ wə, ka mi widəkə bi ma gbə a ləə fwu wi wi ləkəli, ka bəni bə ninshiŋ bə.

¹² Mbeyiŋ kiəki a ja yi Nyə kaŋaki lə nəni, ayaka yi nəm. Yi kwa tsə nywə wi jum wə wi kwaki bimbubichi. Yi si liə tsə buku i di biə nəni bəh kiŋ'waka ki mi chiŋniki, liə tsə buku tə i di biə bənyuŋ bəh biməŋ bi mi si chiŋni. Yi təyiki lə biŋkwaka bəh gia yə yi kə i wi shəm.

¹³ Fieŋ fidəkə kəkə fiə Nyə nŋ maa fi nyumi i dzəkəh yi wə. Biəiŋ bichi chusiki lə ndaiŋ i dzəkəh yi wə.

Ayaka a num i wi, bukumbeyiŋ kaŋaki i bi nôm̄yi dzaka kibukumbeyiŋ i wi nshin̄.

Jisəs kə fwu wi bətii mfə gia wimbum

¹⁴ Ayakadəin̄, si bukumbeyiŋ kə num bə dzaka lə a bukumbeyiŋ kaŋaki lə fwu wi bətii mfə gia wimbum, a num Jisəs wə wain̄ Nyɔ, num wi yaka lə təli bəəli yaka tsə i bein̄, bukumbeyiŋ kâŋa ndzəŋ mbum wə bukumbeyiŋ si fuku i bəni. ¹⁵ Fwu wibukumbeyiŋ wi tii mfə gia wələ kəkə numki wi kwasi kə nsheyiŋ i bukumbeyiŋ i di biə bukumbeyiŋ bəhyiki yein̄. Akə mi wə biməmsi tə n̄ dzə i wi i dzəh yiduli wə asi bi dzək̄i i bukumbeyiŋ, ayakalə wi nəki fə kə chu.

¹⁶ Ayakadəin̄, bukumbeyiŋ k̄iniki tsək̄i məŋni kə i kin̄kii ki Nyɔ wə i di biə wi chusiki shəm yi yindzəŋni, ka wi kwasiki nsheyiŋ i bukumbeyiŋ, ka jəbi wə gia gaka bukumbeyiŋ wi ni chusi shəm yindzəŋni i bukumbeyiŋ wi gamti bukumbeyiŋ.

5

¹ Bukumbeyiŋ k̄iək̄i lə a bə si babwili fwu wi bətii mfə gia i bəni kintəŋ j̄iə a wi nəmki i Nyɔ kəm bəni, wi ka dzək̄i binya bi bəni nya i Nyɔ, fə tə bimfə gia i chu bi bəni wə.

² Si wi fwu wi bətii mfə gia kə tə wi bəhyi i dzəh yiduli wə tə, wi kiə i num i kimbəin̄ni wə bəh bəni bə bə kiək̄i kə gia yidək̄o chu fə bəndzani.

³ Kəm mbəhyi wi wələ, wi kaŋaki i fəki bəmfə gia i chu bi wə a liŋ asi wi fəki i bi bəni bədək̄o wə.

⁴ Mi si yaksi kə gwu yi a ŋgain̄ kə fwu wi bətii mfə gia. Asi babwili Nyɔ wə maka a liŋ asi wi n̄ babwili Eləŋ.

⁵ Yi kə a liŋ asi Klistus n̄i ka yaksi dəkə gwu yi a ŋgain numki fwu wi bətiŋ mfə gia. A n̄i jiə Nyɔ wi ka dzaka a,

“Wə kə Wain wuŋ,

dain mih dzaka a mih kə Ba wa.”

⁶ Ayaka wi chu dzaka i di bidəkə wə tə a,

“Wə kə tii mfə gia wi kparamu i dzəh yə Melkisedek kə yeiŋ.”

⁷ A n̄i kə jəbi wə Jisəs n̄i kə i fa kuku, wi n̄i shiki tsaki lə i Nyɔ, də ja yaka beŋ shisi mindəm i wi Nyɔ wə wi kə i bwili wi i kaŋ yi kpi wə. Si wi n̄i kə mi wi lwa Nyɔ chu kəkxi wi, Nyɔ ka wəkə ntsa wi.

⁸ Na si Jisəs n̄i kə wain Nyɔ yakadəiŋ, bəŋgəkə bə wi n̄i yeiŋki bə n̄i fə wi lani i wəkəki a i Nyɔ shəŋ.

⁹ Yəmaka n̄i fə wi num mi num wi kpeiŋ tsə bwili fwu, ka wi num dzəh yi mbəiŋ i bəni bə bə wəkəki i wi. Ayaka mbəiŋ wələ num wi kparamu.

¹⁰ Nyɔ n̄i babwili Jisəs a wi n̄mki fwu wi bətiŋ mfə gia asi Melkisedek kə.

Kiə mi wi Klistus ki chu gūku kə gwu i jum wə

¹¹ Gia keiŋki lə yiduli yə buku keiŋki i dzaka kəm gia yələ. Ayakalə, yi ləkəki lə i lumsi a yi baiŋki i mbəiŋ, kəm mbəiŋ kpəsiki lə i wəkə gia.

¹² Asi kə i numki i liə mbəiŋ laniki bəni lanini. Mbəiŋ yiŋni dza bə num lə a bə chu laniki mbəiŋ bəh gia kəm gia yi Nyɔ, a num yə bə si yisi yeiŋ. Mbəiŋ keiŋki a ka bwa bəchiŋ bə bə mahki mbəiŋ i gia yi Nyɔ wə, bə dzi kə biəiŋ bidzini biləkəli.

¹³ Mi wə wi keiŋki wi mah mbəiŋ wi kəkə i numki num wi takpeiŋ i gia yi chəŋ i gia yi Nyɔ

wə. Wi kə aka fian̄ fi bəəli fiə fi kəin̄ki fi mah num mbəin̄.

¹⁴ Biəin̄ bidzini bi ləkəli si dzi num bəni bə bə takpəin̄. Bələ kə bəni bə bə kə bə lani lə i tsəin̄ i kiə chi chi i biəin̄ bindzəin̄ni bəh bichu.

6

¹ Si yi kə yakadəin̄, bukumbəin̄ bēe nlani kəm Klistus, wə bukumbəin̄ n̄i yisi kəə lani, i tsəki i ninshin̄ i yi bəni bə bə kə bə takpəin̄ lə. Bukumbəin̄ ma chu yisi i chəkəki chaka ki nlani wə wi kə a bəni kwūni shəm yibə i bimfə bibə biə bi dzəki bəh kpi, bəh nlani wə wi kə a bəni kə i jə shəm i Nyə.

² Yi kə tə a bukumbəin̄ kəkə i fiəni yisi i laniki kəm η'wəkə wi bəni,* bəh i jəkə kan̄ i bəni wə. Ayaka bukumbəin̄ kəkə i fiəni yisi i laniki kəm mbuku wi kpi bəh kəm nsaka wi gəksini wə ntəin̄ wiwə kə wi kpamu.

³ Biəin̄ biələ kə bukumbəin̄ kələ i bēe bi i tsəki ninshin̄, jəbi wə Nyə ka beeka.

⁴ Bukumbəin̄ bēe, kəm bəni ka numki num bə n̄i fuku bain̄si lə gia yi Klistus i bə, num bə məm lə kinya kə ki dzəki i bəin̄, bə kaŋa tə Kiŋ'waka ki Bain̄ni, bə dza fiəni chu gbə buku i yi wə, dzəh lansi mən̄ na ka bə fə bə kwuni shəm yibə i fiəni dzə num.

⁵ Bəni bələ məm wəkə lə ndzəin̄ni bi gia yi Nyə, chu kiə ŋga bi nən̄i kə ki dzəki i ninshin̄.

⁶ Bə ka liə i gia yələ wə, fiəni chu gbə buku i yi wə, yaka dzəh mən̄ yə bə kə i fə a bə fiəni kwuni shəm yibə i fiəni dzə, kəm gia yə bə fə kə a bə fiəni dzə

* **6:2** Ŋ'wəkə wi bəni wələ kə si Bəju n̄i shiki fəki, ayaka yi num tə i njuliki bəni bə Klistus i bəkə.

waiŋ Nyɔ ka baŋŋ i kintasi wə bəh kaŋ yibɔ, ŋgəmsi wi i ndaiŋ wə.

⁷ Khə wə dzaŋ dzəki yeiŋ jɔbi wichi liə i kuku, ayaka wi nya biəiŋ i bəni bə bə nəm khə wiwɔ kəm bɔ, a bɔ bəiŋki yeiŋ, wi si kwati lə kimbəiŋsi ki Nyɔ.

⁸ Ayakalə, a kabə kəɔ num bifaka bəh bəmbwanji i khə wiwɔ wə, yaka wi ni fiəni chu wi kilɔɔ. A kabə num yaka ləiŋ ni kwa wi, bə ni kpa wi kpaŋni.

⁹ Nsəiŋ yiŋ yi shəm, namana yaka si buku dza-kaki lə, buku kiəki lə a mbeiŋ num fimbeiŋ i gia yə yi ndzəŋki tsə yibɔ, a num yi, yi dzəki bəh mbəiŋ i mbeiŋ.

¹⁰ Nyɔ kəkə Nyɔ wi kiŋlɔ, wə wi kɔ i bi dali nəm wimbəiŋ wə mbeiŋ nəmki bəh kiŋkəŋ kimbeiŋ kə mbeiŋ nŋ chusiki i kin'yisi wə i dzə buku i liə i bəni bə bə kə mbu kəm wi.

¹¹ Buku nəŋki a mi bəh fwu wi nŋmki i gia wə i tsə buku i kiŋgɔksi wə, ka mbeiŋ bi kwati gia yə mbeiŋ jiə mfi bichi yeiŋ tseiŋ tsə a ninshiŋ i yi wə,

¹² mbeiŋ ma fəki kikpəŋ. Mbeiŋ sŋniki i bəni bə bə nŋ jiə shəm i Nyɔ, ka kaŋa shəm kwati fiə fiə Nyɔ nŋ kaka.

Nyɔ si kwuni kə kiŋkaka ki

¹³ Mbeiŋ yŋti jɔbi wə Nyɔ nŋ fə kiŋkaka i Ablaham. Jɔbi wə wi nŋ fəki wi kaiŋ num yeli wi mwi kəm mi nŋ məŋ wə wi nŋ kəkŋniki tsəki wi, wə wi kɔ i kaiŋ yeli wi.

¹⁴ Jɔbi wə wi nŋ kaiŋ wi dzaka a, “I yi ŋkəŋ wə, mih ni bəiŋsi lə wɔ mih fə bwa ba du bə ləŋki ləŋni.”

¹⁵ Si Ablaham nŋ wəkɔ yakadəiŋ, kaŋa shəm ka wəkɔliki, ka bi nyani dzə kwati fiə fiə Nyɔ nŋ kaka i wi.

16 Akɔ ɲkɔŋ a jɔbi wɛ mi ka dzi ɲkaiŋ wi kaiŋ yeli wi mi wɛ wi kɔkniki tsɛki wi, yaka ɲkaiŋ biwɔ kɔlɛ i tɛiŋ nsaka.

17 Yi kɔ a liŋ asi Nyɔ nɛ nɛŋki fɛ kiŋkaka, wi ka nɛŋki i fɛ a bɛni bɛ bɔ nɛŋki i kwati fiɛŋ fiɛ wi nɛ kaka, kiɛ na bindzɔŋ a ɲgaiŋ bi kwuni kɛ gia yɛ ɲgaiŋ nɛŋki. Ayaka jɔbi wɛ wi nɛ kaka wi ka dzi ɲkaiŋ.

18 Si Nyɔ nɛ kaka ka chu dzi kaiŋ yakadɛiŋ, gia yɛlɛ dzɛ buku yifa yɛ bɛ kɔkɔ i kwuni, kɔm yi nɛ buku num i dzaka ki Nyɔ, wɛ wi kɔkɔ i bi lansi nyi ntɛkɛ. Ayakadɛiŋ, ma bukumbɛiŋ bɛ bɛ kɔ bɛ yɔkɔ kumi i wi cheiŋ ka kaŋaki shɔm yi lɔkɔli i lɔkɔli dzɔ fiɛŋ fiɛ bɛ jiɛ, bukumbɛiŋ tseiŋ tsɛ i ninshiŋ i fi wɛ.

19 Gia yɛlɛ bukumbɛiŋ tseiŋki tsɛki i ninshiŋ i yi wɛ akɔ yɛ yi kaŋa shɔm yibukumbɛiŋ ɲkɔŋ ɲkɔŋ lɔkɛ aka kintukpa ka shɔm yibukumbɛiŋ ma nɛŋniki. Akɔ yi yɛ yi fɛ ka bukumbɛiŋ numki i tsɛ liɛ tsɛ i nɔni ki Nyɔ wɛ i mbuŋ jum num bɛ shɛŋsi baŋ di biwɔ yeiŋ.

20 Akɔ feiŋ Jisɔs nɛ liɛ ka mi wibukumbɛiŋ wi ninshiŋ i keiŋsi di i bukumbɛiŋ. Wi kɔ fwu wi bɛtii mfɛ gia, wɛ wi bi baŋ a kpamu aka Melkisɛdɛk.

7

Kɔm tii mfɛ gia wɛ Melkisɛdɛk

1 Melkisɛdɛk wɛlɛ nɛ kɔ ɲkuŋ wi Salem, chu num tii mfɛ gia wi Nyɔ wɛ wi kɔ Fwu wi Biɛiŋ Bichi wɛ. Ayaka a bi dzɛ num i jɔbi widɔkɔ wɛ, Ablaham laa jum* tumdzi bɛŋkuŋ bɛdɔkɔ. Melkisɛdɛk baŋsi bɛh wi i jɔbi wɛ wi nɛ kwɛki, ka lɔɔ kimbɔiŋsi i wi wɛ.

* **7:1** Ablaham nɛ tsɛ i yelih Lot i kaŋ yi bɛŋkuŋ bɛ wɛ

2 Ablaham gaa biein biə wi n̄ tumdzi i di bi jum wə bimbu jwəfi nya kimbu kimu i biein bichi i kintəəŋ i Melkisedek. Fwu wi gia yə a Melkisedek kə a, “N̄kuŋ wi Chəŋ.” Ayaka yeli wi widəkə num a, “N̄kuŋ wi kimbəiŋni” kəm wi kə ŋkuŋ wi Salem.†

3 Wi kaŋaki kə ba wi bəh nih wi nabə chwəŋkijun. Nəni ki kaŋaki kə kin'yisi nabə kiŋgəksi. Wi kə tii mfə gia wi kpamu aka Wain Nyə.

4 Mbəiŋ tsəiŋ ŋkaiŋni wi mi wə Melkisedek n̄ kə wi! Wi n̄ kə mi wi kəkni nalə. Na Ablaham wə wi n̄ kə tikwili i chwəŋkijun ki bəni bə Islae n̄ dzə biein biə wi n̄ tumdzi i di bi jum wə gaa i bimbu jwəfi, ka nya kimbu kimu i jwəfi kintəəŋ i wi.

5 Yə kəm bwa bə Lewi bə bə si nəm n̄nəm wi bətii mfə gia, num di bidəkə dzaka i bənchi bə Muses wə a, a bə dzəkə biein i bəni bə Islae kimbu kimu i jwəfi kintəəŋ. Ayaka bəni bələ n̄ kə bwa bə nih bəbə, bə bəchi num bwa bə Ablaham.

6 Melkisedek wələ n̄ kəkə mi i chwəŋkijun ki Lewi wə. Ayakalə, akə wi wə wi n̄ dzəkə biein i Ablaham kimbu kimu i jwəfi kintəəŋ, ləə kimbəiŋsi i wi wə, ayaka Ablaham num mi wə Nyə n̄ fə kiŋkaka i wi.

7 Bə məŋniki kə a mi wə wi jiəki kimbəiŋsi i mi widəkə wə kəkనికి tsəki lə wə wi jiəki kimbəiŋsi i wi wə.

8 Bətii mfə gia bələ i chwəŋkijun ki Lewi dzəkə biein i bəni kimbu kimu i jwəfi kintəəŋ, ayaka bə bə dzəkə kə bəni bə bə kpiyi. Ayakalə, Melkisedek dzə biein kimbu kimu i jwəfi kintəəŋ, i Ablaham, yi num Kiŋwakti ki Nyə dzaka i bukumbəiŋ a, akə mi wi num i bi fiəli.

† 7:2 Salem kə a, “Kimbəiŋni” a num yeli wi Jelusalem, num bə təiŋ a wi juli.

⁹ Bə kələ i dzaka a Ləwi mwi wə chwəŋkijun ki dzəkɪ biɛiŋ i bəni kimbu kimu i jwəfi kintəəŋ wi nŋ nya mbi biɛiŋ i Mɛlkisɛdek i kaŋ yi Ablaham wə.

¹⁰ Bə kələ dzaka yakadəiŋ kəm jəbi wə Mɛlkisɛdek nŋ baŋsi bəh Ablaham a nŋ kə Ləwi kəiŋ i Ablaham shəm, wə wi nŋ kə tii wi bətii tii wibə.

¹¹ Asi kə a, nəm wə chwəŋkijun ki Ləwi fəki ka bətii mfə gia kpeɪŋniki i fəki a bəni numki chəŋ i Nyə nshiŋ tsə bwili fwu, ma ŋgəkə wi tii mfə gia widəkə ni chu numki nə? Bukumbəiŋ kiəki a Nyə nya bənchi i bəni bə Islae biəli nəm wə bətii mfə gia i chwəŋkijun ki Ləwi fəki. Yi ka numki yakadəiŋ, bə ka yiŋni dzakaki a wəmaka tii mfə gia kaŋaki i nŋmki i dzəh yə Mɛlkisɛdek kə, tsə dzəh yə tii mfə gia wi chwəŋkijun ki Eləŋ nŋ kə yeiŋ a?

¹² Akə ŋkəŋ a bə ka kwuni chwəŋkijun ki bətii mfə gia, yaka kə a bə kaŋaki lə tə i kwuni bənchi.

¹³ Mi wələ bə dzakaki kəm wi, akə wə wi nŋ buku i chwəŋkijun kidəkə wə chi, maka mi num buku i chwəŋkijun kiwə wə i nəmki i təŋ wi mfə gia wə.

¹⁴ Mi wələ kə Bah wibukumbəiŋ. Ayaka yi num ŋkəŋ a wi nŋ buku i chwəŋkijun ki Juda wə. Ayaka Muses nŋ ka num dzaka dəkə gia yidəkə kəm chwəŋkijun kələ i jəbi wə wi nŋ dzakaki kəm bətii mfə gia.

Jisəs kə tii mfə gia i dzəh yi Mɛlkisɛdek wə

¹⁵ Gia yələ bə dzakaki kəm yi lə, yi lansi chusi gwu yi mwi asi tii mfə gia widəkə buku aka Mɛlkisɛdek.

¹⁶ Wi dza fiəni chu tii mfə gia a num kə i dzəh yə nchi dzakaki a mi kaŋaki i nŋmki i chwəŋkijun ki

bətii mfə gia wə. Wi kə tii mfə gia a num i ŋga bi nōni kə ki bi tsə kaa kə.

¹⁷ Akə gia yə bə nyaka kəm yi a,
 “Wə kə tii mfə gia wə wi kə kpamu i dzəh yi
 Melkisēdek wə.”

¹⁸ Yi bə num a, dzəh yikpu yə bə nī fəki gia yeiŋ kə num bə jikli bee yi, kəm yi kaŋaki kə ŋga nabə nōm.

¹⁹ Bənci bə Muses nī ka lansi fə gia yi ndzəŋ tsə bwili fwu. Ayakalə, i liə Nyə chusi lə dzəh yə yi ndzəŋki nalə i bukumbəiŋ i jiəki mfi yeiŋ a num yə yi tsəki yəmaka. Akə yi yə bukumbəiŋ tsəki yeiŋ na ka bə kəmsi i Nyə wə.

²⁰ I chu kpəiŋsi yeiŋ wə kə a jəbi wə Nyə nī jiəki tii mfə gia i dzəh yimfiŋ yələ wə, wi dzi ŋkaiŋ, məŋni si wi nī dzi ŋkaiŋ jəbi wə wi nī jiəki bədəkə bə.

²¹ Ayakalə, jəbi wə wi nī jiəki wələ, wi dzi ŋkaiŋ kəm wi, ka dzaka a,
 “Mih Bah dzi ŋkaiŋ,
 mih kəbi i bi kwuni ja yiŋ,
 ‘Wə kə tii mfə gia wə wi kpamu.’ ”

²² Miŋkaiŋ mələ Nyə nī dzi yi chusiki a Jisəs kə mi wə wi fə miŋkaiŋ mimfiŋ mələ num mə num ndzəŋ tsə mikpu.

²³ Bətii mfə gia bə ninshiŋ nī kə bəduli, kəm kpi nī kəkə i bee a mi baan a i fəki nōm wi bəmfə gia.

²⁴ Ayakalə, Jisəs kə mfiŋ tii mfə gia wi jəbi wichi kəm nōni ki kaŋaki kə kiŋgəksi.

²⁵ Ayakadəiŋ, wi kələ bwiliki bəni jəbi wichi bə bə kəmsiki tsəki i Nyə wə tsə dzəh i wi wə. Wi bwiliki yakadəiŋ, kəm wi kələ jəbi wichi tsa Nyə kəm bə.

²⁶ Yi kə chəŋ a bukumbəiŋ kəŋaki ŋkaiŋni wi fwu wi bətii mfə gia wələ. Wi kə mfiŋ mi wə wi baiŋki, wi kaŋaki kə ŋgəkə widəkə nabə ndi widəkə i wi wə.

Wi kɔ num wi num mfih chi chi i bəni bəchu wə. Nyɔ yakasi lɔ wi, wi tsə tɔli bɔɔli ka tsə i beɪŋ.

²⁷ Wi kaŋaki kə mfih jɔbi i fəki bɪmfə gia asi kifwu ki bətii mfə gia si shi fə bɪmfə gia chɔkɔ bichi. Bɔ si bə fə bɔ yisi fə i gwu yibɔ wə, i main chu bibɔ, na ka bɔ fəki bi bəni. Wi fə ŋ'wi mfə gia a kpamu si wi nɪ nya gwu yi i təɪŋ bəni yeɪŋ.

²⁸ I jɔbi wi bənchi bə Muses wə nɪ kɔ bə sabi bətii mfə gia a num bəni bə bɔ bɔyiki i nyam yi gwu wə a bɔ numki kifwu. Ayakalə, i bənchi bələ jum, Nyɔ fə kiŋkaka ki ka dzi ŋkaiŋ, ka saiŋbwili num Waiŋ wi wə wi fə wi kpəɪŋ kpamu kiŋgɔksi kɔbi.

8

Jisɔs kɔ fwu wi bətii mfə gia wi miŋkaiŋ mimfian

¹ Fwu wi gia wə bukumbəɪŋ dzakaki kɔm wi kɔ a, bukumbəɪŋ kaŋaki lə ŋkaiŋni wi fwu wi bətii mfə gia widəkɔ a num mi wə wi shinum i tseɪŋ yiləkəli yi kiŋkii ki Nyɔ wi Kiŋkəkni i beɪŋ.

² Wi kɔ mi wi nɔm i di biə Nyɔ kɔ, wi nɔm i nɔni ki Nyɔ kə ki kɔ na kintaŋ ki ŋkəŋ ki Nyɔ, maka a kəɪŋsi bəni. A kəɪŋsi Bah Nyɔ kintaŋ kiwɔ.

³ Na winaiŋ fwu wi bətii mfə gia kɔ num Nyɔ si ba jiə, a wi nyāki binya chu fə tə bɪmfə gia i Nyɔ. Ayakadəɪŋ, yi ndzəŋ tə a tii mfə gia wələ kəŋaki lə tə fiɛŋ fiə wi kɔ i nya i Nyɔ.

⁴ Asi kɔ a wi numki fa kuku, ma wi kəkə na tii mfə gia, kɔm bətii mfə gia si num lə feɪŋ bə bɔ nyaki binya biəli si nchi wi Muses nəŋki.

⁵ Nɔm wə bə nɔmki fa kuku kɔ a kimbwəsi bəh kinjəŋnjəŋ ki nɔm wə wi kɔ i nɔni ki Nyɔ wə i beɪŋ. Akɔ gia yə yi nɪ kɔ jɔbi wə Muses nɪ nəŋki i maa

kintan̄ ki Nyɔ i fa kuku, wi Nyɔ n̄ tɛfi wi dzaka a təkni,

“Yêin̄ a wɔ fê biêin̄ bichi bi num a lin̄,
ka biə mih n̄ chusi i wɔ i ŋkwun̄ bein̄.”

⁶ Ayakalə, Jisəs kə num bə nya nɔm i wi, wi kəkni tsə wi bətii mfə gia bə ninshin̄ a lin̄ si min̄kain̄ mə wi num i fintən̄ fintən̄ i Nyɔ nshin̄ bəh mi wiwɔm, mə kəkniki lə tə tsə mikpu. Mə tsəki kɔm mə biəliki bin̄kaka biə bi tsəki bi ninshin̄.

⁷ A kabə num a min̄kain̄ mi ninshin̄ mələ n̄ kan̄aki kə ŋgəkə widəkə, ma ŋgəkə chu mən̄ i nən̄ki bidəkə.

⁸ Nyɔ n̄ kə wi yein̄ a ŋgəkə kələ bəh bəni, wi ka dzaka a,

“Mih Bah dzakaki a chəkə dzəki lə
biə mih bi dzi Min̄kain̄ Mimfian̄,
bəh jun̄ yi Islae bəh yi Juda.

⁹ Ayaka min̄kain̄ mələ kəkə ka mə mih n̄ dzi buku bətii tii bəbə,

chəkə biə mih n̄ kan̄a bə i tsein̄ wə,

dzə buku bəh bə i tumi ki Ijib wə.

Bə n̄ ka num baan̄ dəkə a min̄kain̄ mələ bein̄.

Ayakadəin̄, mih ka nyəkə jum yin̄ i bə. Yələ dzakaki mih Bah.

¹⁰ Bah Nyɔ dzakaki a, akə min̄kain̄ mələ,

mih bi dzi buku bə i kan̄ yiwə jum,

mih bi jiə bənchi bən̄ i shóm yibə mə,

mih chu nyaka yi i bin̄kwaka bibə wə.

Mih bi numki Nyɔ wibə, bə num bəni mbən̄.

¹¹ Mi bi chu lani kə mi wi wi kwili widəkə lanini

nabə wain̄nih wi, dzaka a wi kiə Bah Nyɔ,

kɔm mi wichi bi kiə lə mih

i yisi i mi wi nchin̄ i tsə buku i wimum.

¹² Mih ni kwasi lə nshēin̄ i bə,

mih dalinya gia yibə yichu.

Mih bi chu kwaka kə chu bibə.”

¹³ Si Nyə nǐ dzaka a miŋkaiŋ mimfiaŋ bi numki lə, yaka wi nǐ kə wi yeiŋ lə a miŋkaiŋ mi ninshiŋ mə kə fieŋ fikpu. Ayaka fieŋ ka numki fikpu nabə a fi jwiŋ, yaka fi baan a twəsi i laka i bəni nshiŋ.

9

Dzəh yi kəksini yikpu bəh yifiaŋ

¹ Yi kə a, miŋkaiŋ mi ninshiŋ nǐ kaŋaki bənchi bə chusi dzəh yə bəni kəksiki Nyə yeiŋ, chu kaŋa di biə bə nǐ keiŋsi a, akə kintaŋ ki Nyə i fa kuku.

² Bə nǐ kə bə maa kintaŋ bəh mbuŋ ka təiŋni bimbu bifa, kimbu kininshiŋ i fintəŋ nǐ kə di biə bə nǐ bəŋki a Di bi Baiŋni. Di biələ kə num fieŋ fiə bə nǐ təmki naka ki baiŋsini yeiŋ bəh kiban kə bə si jiə bləd wə bə baa jiə akə wi Nyə.

³ Ayaka kimbu ki kəmsini num kə bə nǐ bəŋki a Di biə bi Lansiki Baiŋki nalə. Di biələ nǐ kə i mbuŋ widəkə jum num bə nǐ təiŋni kintaŋ kiwə yeiŋ i fintəŋ.

⁴ Di biələ kə biə təŋ wi njiəŋ nǐ kə, num bə keiŋsi təŋ wiwə bəh chwaka ki kpə kibəkəli. Ayaka kintaŋntaiŋ ki miŋkaiŋ mə Nyə nǐ dzi bəh bəni num tə feiŋ, num bə keiŋsi ka laa baŋ gwu yiwə yichi bəh chwaka ki kpə kibəkəli. I kintaŋntaiŋ kələ mə kileti ki mana nǐ kələ yeiŋ, num bə keiŋsi tə bəh chwaka ki kpə kibəkəli. Ayaka mbəŋ wi Eləŋ wə bidzeni nǐ təkə yeiŋ num tə i kintaŋntaiŋ kiwə mə. Ayaka baŋ bitəh biə bə nǐ nyaka bənchi bəh miŋkaiŋ yeiŋ num tə i kintaŋntaiŋ kiwə mə.

⁵ I kintaŋntaiŋ kələ beiŋ nǐ kə num bə təm bieŋ bidəkə bi num aka bəchinda bə Nyə bə mbaiŋ, num

bi nĩ kə bi yasi gwu yibə i bein̄ i kin̄kii ki Nyə ki ndalinya chu. Biēin̄ biələ kə bukumbēin̄ kəbi i dzaka tsəsi kəm bi i liə.

⁶ Si bə nĩ sisi biēin̄ biələ i dzəh yələ wə lə, bətii mfə gia bə liə i kimbu kininshin̄ kiwə wə chəkə bichi fə nəm wibə fein̄.

⁷ Ayakalə, mi wə wi nĩ kə i shiki liəki i kimbu ki kəmsini kiwə wə nĩ kə a fwu wi bətii mfə gia shəŋ. Wi nĩ shiki liəki fein̄ a ŋkpani wimu i jia wə. Ayaka wi nĩ liəki kə fein̄ mwa mi nyam kəbi mə wi kə i fə mfə gia yein̄ i gwu yi bəh i chu biə bəni fəki kiə kə.

⁸ Ayakadəin̄, yələ kə dzəh yə Kin̄'waka ki Baiŋni chusiki i bəni a, dzəh yə mi nĩ kə i liə tsə i Di biə bi Lansiki Baiŋki nalə, bi nĩ ka weli dəkə gwu yi, si kintan̄ ki Nyə ki ninshin̄ kə nĩ kein̄ki ki num fein̄.

⁹ Biēin̄ biələ bichi kə kinchəsi i gia yə yi dzəkə di i jəbi wi liə wələ wə. Ayaka yələ chusiki a biēin̄ biə bə nĩ nyaki i Nyə bəh bimfə gia biə bə nĩ fəki i Nyə nĩ kəkə i fə a shóm yi bəni bə bə kəksiki Nyə baiŋki tsə bwili fwu.

¹⁰ Biēin̄ biwə kaŋaki shəŋ gia i fə a bəh biēin̄ bidzini bəh bi muni, bəh dzəh yə bəni wəkəkə gwu yibə yein̄ i baiŋki i Nyə nshin̄. Ayaka biēin̄ biələ kə biēin̄ biə bi kəmki a nyam yi gwu shəŋ, biə bə nĩ kaŋaki i fəki i tsə buku i jəbi wə ŋkwuni bi dzəkə.

¹¹ Ayakalə, si Klistus fwu wi bətii mfə gia kə num wi dzə lə, a num wi wə wi dzə bəh biēin̄ bi bindzəŋni, wi ka liə i kintan̄ mə, a num kimum kə ki baiŋki tsə bwili fwu. Kələ kəkə kə a maa bəni. Yi num a a kəkə kintan̄ ki fa kuku.

¹² Di biə wi nĩ liə, akə di bi Lansiki Baiŋ Nalə. Ayaka wi nĩ liə fein̄ a ŋkpani wimu yi kaa yakadəin̄. Wi nĩ ka liə dəkə fein̄ bəh mwa mi bii nabə mi bwa bə

na'. Wi nĩ liə fəiŋ num bəh mwa mu. Asi wi nĩ fə yakadəiŋ, yələ ka təiŋ bukumbəiŋ i chu wə, ntəiŋ wələ kə wi kpamu.

¹³ Jəbi wə mi kə bəh chi i gwu yi wə, bə dzə mwa mi bii bəh mi bwa bəna', bəh kibwu ki dəmi ki na' yə bə kpa yi fii, mikə tsə i wəmaka wə, ka wi fiəni numki wi baiŋ.

¹⁴ Yi kabə num yakadəiŋ, yaka mwa mi Klistus kəkə i fə gia yi tsə yəmaka a? Wi nya gwu yi ndi widəkə kəbi i Nyə nshiŋ tsə dzəh i Kiŋ'waka kə ki kə ki kpamu. Wi nĩ fə yakadəiŋ, ka wəkə shóm yibukumbəiŋ i gia yə yi dzəki bəh kpi, ka bukumbəiŋ nômki i Nyə wə wi kaŋaki nəni.

¹⁵ Akə gia yə Klistus kə mi wə wi num i ninshiŋ i miŋkaiŋ mimfiəŋ mələ wə i fintəŋ i Nyə bəh mi wiwəm. Ayaka wi num ka bəni bə Nyə bəəŋ a, akə mbu bi kwati di i kinsəŋli kə ki kə ki kpamu kə Nyə kaka bə yeiŋ. Bə bi kwatiki lə kəm wi kə wi kpi lə, ayaka kpi yiwə təiŋ bə i ŋgəkə wə wi nĩ kə i dzə kəm chu bibə biə bə nĩ shiki fəki i ninshiŋ i miŋkaiŋ mikpu wə.

¹⁶ Bukumbəiŋ kīəki a mi ka nya kichumi ki kpi,* mi kəkə i biəli kichumi kiwə maka bə yeiŋ a mi wiwə kpi lə.

¹⁷ Yi kə yakadəiŋ, kəm kichumi ki kpi kaŋaki kə ŋga maka mi wiwə kpi. Bə kəbi i biəli kichumi ki kpi mi wə wi təfi keiŋ wiwəm.

¹⁸ Akə gia yə na miŋkaiŋ mi ninshiŋ nĩ kəkə i num maka bə kum nyam a mwa miwə buku.

¹⁹ A nĩ kə jəbi wə Muses nĩ kə wi fa kaasi gia yichi i Kiŋwakti ki Bəŋchi wə i bəni bəchi, wi ka dzə cha

---

* **9:16** Kichumi ki kpi bəh miŋkaiŋ kə gia yimu i já yi Glik wə.

yi kpeɪŋ yi yisɔb num bə lim biluli bi shwan yeiŋ num bə fianɪsi bi bɔkɔ. Asi wi dzɔ yakadəiŋ ka juli i mwa mi bwa bəna' wə, bəh mi biɪ, bəh i mwi mə, ka mikə i Kiŋwakti ki Bənchi kiwɔ wə, mikə tə i bəni bəchi wə.

²⁰ Asi wi nɪ mikəki yakadəiŋ dzaka a, “Mwa mələ kɔ mi miŋkaiŋ mə Nyɔ ntəiŋ bəh mbeiŋ, dzaka a mbeiŋ nūmki a mə wə.”

²¹ Wi mikə tə mwa miwɔ i kintaŋ ki Nyɔ kə wə bəh bieŋ bichi i kintaŋ kiwɔ mə biə bə fəki n'yaksi yeiŋ.

²² Yi kɔ na ŋkəŋ a, bieŋ biduli nɪ yisi kɔ nchi chusi a bə kaŋaki i fə a bəh mwa ka bi baiŋki. Ayaka bə nɪ kəkə i dalinya chu bi mi maka bə kum fieŋ a mwa miwɔ buku.

Mfə gia wə Jisəs nɪ fə a kpamu wəkəki lə chu bi bəni

²³ Yi nɪ kpeɪŋniki lə a bə wəkɔ bieŋ biələ bi kɔ a bimbwəsi bi bieŋ bi beiŋ i dzəh yələ wə. Ayakalə, wəkɔ biə bi lansi kɔ bi beiŋ num bəh bimfə gia biə bi tsəki biəmaka.

²⁴ Yi kɔ a Klistus nɪ liə i nɔni ki Nyɔ wə, maka a fə kaŋ yi mi wiwəm, kə ki kɔ a kimbwəsi ki nɔni ki Nyɔ ki ŋkəŋ ŋkəŋ. Wi nɪ liə num i beiŋ mwi. Ayaka a num feiŋ wi kɔ i liə i Nyɔ nshin tsa Nyɔ i bukumbeiŋ.

²⁵ Wi nɪ kəkə feiŋ yakadəiŋ i chu fəki bimfə gia bəh gwu yi i Nyɔ i kiŋkani wə kiŋkani wə, ka si fwu wi bətii mfə gia nɪ shiki liəki i Di biə bi Lansiki Baiŋki Nalə i jia jia wə, i fə bimfə gia bəh mwa mə mə kəkə na mmi.

²⁶ A kabə num a yəmaka nɪ kɔ yi ŋkəŋ, ma Klistus nɪ kaŋaki i kpiki fiəni dza, i fiəni kpiki i yisi na si bə nɪ maa mbi. Ayakalə, si yi kɔ, wi dzə a kpamu yi kaa yakadəiŋ. Wi dzə i jɔbi wələ wə i jɔbi wə mbi

si kaa tsə i dzə gwu yi i fə mfə gia yeiŋ, kpi i wəkə bwili chu.

²⁷ Yi kə a liŋ si yi kə a mi kaŋaki i kpɪ a ŋkpani wimu ayaka i yəmaka cheiŋ wi ni wəkəliki a nsaka,

²⁸ yi num asi Klistus nɪ nya gwu yi ka kpi i bəni beŋ kpamu i giŋ chu bi bəni bəduli. Ayaka wi num i bi fiəni dzə i ndzə wi kəmsini wə, wi chu kəbi i bi fə gia bəh chu. Wi bi dzə a i bwili bəni bə bə lansiki wəkəliki wi.

10

Mfə gia wə jisəs nɪ fə dzə di bi bimfə gia bichi

¹ Bəŋchi bə Nyɔ nɪ nya i Muses kə a kinjəŋjəŋ ki gia yindzəŋni yə yi nɪ kaŋaki i bi dzə num. Bə kəbi gia yi ŋkəŋ yə yi nɪ kaŋaki i bi dzə num. Bə shiki a fəki bimfə gia i jia jia wə, na bi kaŋa kə gia yidəkə i fə a bəni bə bə kəmsiki dzəkə i Nyɔ wə bainki tsə bwili fwu.

² Asi kə a bimfə gia biələ kələ i fə a bə bainki yakadəiŋ, ma bə ka baəŋ dəkə a fəki bimfə gia biduli, kəm bəni bə bə kəksiki Nyɔ ni numki num bə wəkə lə chu bibə kpamu, ayaka shəm yibə ma ni chu sakaki bə i chu bibə wə.

³ Ayakalə, bimfə gia biələ bə fəki bi yiŋniki fəki bəni yiŋni kwaka num chu bibə i jia jia wə.

⁴ Yi num yakadəiŋ, kəm mwa mi bəna’* bəh mi bii nɪ kəkə i wəkə bwili chu bi mi.

⁵ Akə gia yə yi nɪ fə Klistus jəbi wə wi nɪ dzə i fa kuku, dzaka i Nyɔ a,

“Wə kaŋaki kə kinjəŋ i bimfə gia biə bə fəki bəh nyám,

bəh i biəiŋ biə bə nyaki i wə.

* **10:4** Bəna’ bələ ni shi kə a bəna’ bənyuku.

Wə kəiŋsi num gwu yi mi wiwəm i mih.

⁶ Nyám yə bə nyaki bə kpa fə bimfə gia yeiŋ i wə, bəh biēiŋ biə bə nyaki a bə fə bimfə gia yeiŋ i wəkə bwili chu bi bəni, bi ka lansi fə dəkə a wə sanliki.

⁷ Mih ka dzaka a,

‘Ǿ Nyə tsēiŋ, mih dzə i fə gia yə wə kəŋki, asi bə nyaka kəm mih i Kiŋwakti ka wə.’ ”

⁸ Wi nŋ yisi dzaka i Nyə a,

“Wə kaŋaki kə kiŋkəŋ nabə i wəkəki ndzəŋni bəh bimfə gia,

bəh binya biə bə nyaki i wə bəh nyám yə bə nyaki i wə bəh biēiŋ biə bə fəki gia yeiŋ i wə, bəh biēiŋ biə bə nyaki a bə fəki bimfə gia yeiŋ i wəkə bwili chu i bəni wə.”

Ayaka biēiŋ biələ bə fəki biəli asi nchi nəŋki.

⁹ Si wi dzaka yakadəiŋ, ka dzaka kpeŋsi i Nyə a,

“Tsēiŋ, mih dzə i fə gia yə wə kəŋki.”

Wi nŋ dzaka yakadəiŋ, ka chiksi bimfə gia bikpu biə i jiə kimfiaŋ.

¹⁰ Si Jisəs Klistus nŋ fə gia yə Nyə nŋ kəŋki a wi fə, gwu yi yə wi nŋ nya a kparamu yi kaa yakadəiŋ, wi fə bukumbeŋ ka baiŋki.

¹¹ Na winaiŋ tii mfə gia si tsə num i di bi bi nəm wə chəksi chəksi fə bimfə gia fiəni chukuli kiŋkani bəh kiŋkani, na bimfə gia biwə kəbi i dzə bwili chu bi bəni.

¹² Ayakalə, Klistus nŋ fə ŋ'wi mfə gia a ŋkpani wimu yi kpeŋ yaka i wəkə bwili chu bi bəni kparamu. Si wi fə yakadəiŋ ka shinum i tseiŋ yi Nyə yiləkəli wə.

13 Wi kə feiŋ i yisi i jəbi wiwə wə, wəkəli i tsə buku jəbi wə Nyə bi nəsiki bəmbaiŋni bu i kuku ka kingbəkə ki kigvu, ayaka wi təmyi gvu yi i bə beŋ.

14 Mfə gia wi wimu wələ fə, bəni bə wi fəki bə baiŋ, bə bə baiŋ tə i Nyə nshin jəbi wichi tsə bwili fwu.

15 Kin'waka ki Baiŋni dzakaki tə i bukumbeŋ təbi gia yələ. Ki nŋ kə ki yisi dzaka a,

16 “Bah Nyə dzakaki a, akə miŋkaiŋ mələ mih bi dzi buku bə i kaŋ yiwə jum:
Mih bi jiə bənchi bəŋ i shóm yibə mə,
mih chu nyaka yi i biŋkwaka bibə wə.”

17 Si wi dzaka yakadəiŋ ka chu kpəiŋsi a,
“Mih bi chu kwaka kə chu bibə nabə bimfə bibə bichu”

18 Yi kabə num a, bə dalinya chu bi bəni, yaka ŋgəkə chu mən wə bə kə i nənki biəiŋ biə bə fəki bimfə gia yeiŋ i wəkə bwili chu i bəni wə.

Bukumbeŋ kɪniki kəmsi tsə i Nyə wə

19 Bwa bə nih bəŋ, yi bə num a mwa mi Jisəs weli lə dzəh yə bukumbeŋ kə i liə, chu lwa kə i liə tsə i Di biə bi Lansiki Baiŋki Nalə.

20 Bukumbeŋ kələ i tsə i dzəh yimfiŋ yə yi nyaki nəni yə Jisəs nŋ weli i bukumbeŋ. Wi nŋ weli dzəh yələ bəh gvu yi, yi bə num a wi baa bwili num mbuŋ wə bə nŋ təiŋni baŋ di biwə yeiŋ.

21 Bukumbeŋ si kaŋa tii mfə gia wimum wə wi kaŋaki ŋga i juŋ yi Nyə wə.

22 Si yi kə yakadəiŋ, bukumbeŋ kɪniki kəmsiki tsəki i Nyə kpəŋ bəh shəm yimu, ayaka num bukumbeŋ jiə shəm yichi i wi wə kiməŋni kidəkə kəbi nalə. Bukumbeŋ kiniki tsəki kəm bə mikə lə shəm yibukumbeŋ bəh mwa mi Klistus yi bə

baiṅ, yi kəbi i chu sakaki bukumbəiṅ i gia yidəkə wə. Ayaka bukumbəiṅ chu num bə wəkə lə gwu yibukumbəiṅ bəh mwi mi baiṅni tə.

²³ Bukumbəiṅ numki ndzəṅki i gia yə bukumbəiṅ tseiṅki tsəki i ninshiṅ i yi wə, a num yə bukumbəiṅ si dzaka i bəni kəm yi. Kiə bukumbəiṅ ma fūmniki, kəm mi wə wi n̄ kaka bukumbəiṅ si num a i ja yi wə.

²⁴ Bukumbəiṅ tseiṅki tə dzəh i sh̄liki shóm yi mi bəh mi i kəṅniki bəh i fəki gia yə yi ndzəṅki.

²⁵ Kiə bukumbəiṅ ki bēe kə i dzəki i kijun̄ni wə asi bəni bədəkə dza ka fəki. Bukumbəiṅ sh̄liki shóm yibukumbəiṅ, tsə si bukumbəiṅ si yeiṅ a chəkə bi Bah wibukumbəiṅ bi dzəni si juli dzə.

²⁶ Bukumbəiṅ kiəki a bukumbəiṅ ka chu dzâ bə fə chu, fə yakadəiṅ kiə, num bukumbəiṅ n̄ dzə lə dzəh yi ṅkəṅ yiwə, ma bukumbəiṅ kiəki a kimfə gia kidəkə chu məṅ kə bə kə i chu fə i chu bibukumbəiṅ wə.

²⁷ Mi ka fə yakadəiṅ, wi wəkəliki a wəkəlini bəh nlwa num nsaka wi Nyə bəh gbuku wichu wə wi bi yaṅaki bəni bə bə kə bəmbaiṅṅni bə Nyə.

²⁸ Jəbi wə mi bwiṅ nchi wi Muses, bəni num bəfa nabə bətali i təbi a bə yeiṅ gia yə wi fə, yaka nsaka kwa wəmaka, bə wə wi wəni kwasi kə nsheiṅ.

²⁹ Yi kabə nūm yakadəiṅ, ma mbeiṅ kwakaki a mi wə wi seiṅsiki waiṅ Nyə, dzə mwa mi miṅkaiṅ mə Nyə ni təiṅ i wəkə wi yeiṅ a wi baiṅki a, akə fiṅ fikilələ, təyi tə Kiṅ'waka ki Baiṅni kə ki dzəki bəh ṅgamti wi Nyə i bəni, yaka ṅəkə wə wəmaka mi bi kwati bi numki dəiṅ a?

³⁰ Ngəkə wi bi gumiki lə kəm bukumbəiṅ kiəki lə mi wə wi n̄ dzaka a,

“Akə mih wə mih kə i chukuli kinchukuli,
a num mih wə mih bi nyaki ɲəm wibə.”

Ayaka wi chu dzaka a,

“Akə mih Bah wə wi bi sakaki bəni bəɲ.”

³¹ Akə gia yi gumini yimbun i gbə i kaɲ yi Nyə wə
wi kaɲaki nəni.

³² Mbɛiɲ kwāka i kaɲ yi tsəni wə si bə nɪ baɲsi
fwu wimbɛiɲ kəm gia yi Nyə. Mbɛiɲ nɪ kaɲa shəm
bə jwə bəh bəɲgəkə bə bə nɪ dzaki i mbɛiɲ.

³³ Jəbi widəkə nɪ kələ, bəni nɪ shiki təyiki mbɛiɲ
chu chəbsi mbɛiɲ i ndaiɲ wə. Jəbi widəkə, mbɛiɲ
nɪ chiɲni i mbaɲ wi bəni bə bə nɪ nyaki tə ɲgəkə i bə
i dzəh yiwə wə.

³⁴ Mbɛiɲ nɪ shiki kwasiki nsheɲ bəh bəni bə bə
kə i juɲ yi nsəɲ wə gamti bə. Bə nɪ shiki ləkəki biɛiɲ
bimbɛiɲ, mbɛiɲ bee a beeni num lə bəh kinsanli,
kəm mbɛiɲ kiəkə lə a mbɛiɲ kaɲaki lə bidəkə bi tsə
biəmaka ayaka a num biə bi bi numki jəbi wichi.

³⁵ Ayakadəiɲ, kiə mbɛiɲ ki bēe kə gia yə mbɛiɲ si
num i yeiɲ beɲ məɲni kə, kəm akə gia yə yi kaɲaki
ɲəm wimbun.

³⁶ Gia yimbun yə mbɛiɲ nəɲki i liə kə i kəɲaki
shəm ka mbɛiɲ fəki num gia yə Nyə nəɲki, ma
mbɛiɲ ka bi kwati biɛiɲ biə wi kaka bukumbɛiɲ
yeiɲ.

³⁷ Bə nyaka a,

“A baɲ a twəsi mi wə wi kaɲaki i dzə, ni dzə buku
lə.

Wi ni məti kə.

³⁸ Mi wuɲ wi chəɲ bi kwatiki lə nəni

kəm shəm yə wi jiə i mih.

Ayakalə, wi ka fiəni chu bəh kijum,
shəm yiɲ ma ni ndzəɲki bəh wi.”

39 Ayakalə, bukumbəiŋ kəkə fibukumbəiŋ ka bəmaka bə bə fiəni gbəyi i jum wə num i bi laka. Bukumbəiŋ kə num fibukumbəiŋ bəni bə bə jiə shəm i Nyə num biŋ'waka bibə num i bi bəiŋ.

11

Kəm njiə shəm i Nyə

¹ I jiə shəm i Nyə kə i tseiŋki tsəki a ninshiŋ i fiəŋ fiə Nyə kə wi kaka mi yeiŋ, wi kiə na bindzəŋ a wi bi kwati lə fi, kiə tə na bindzəŋ a fi kələ feiŋ maka wi yisi yeiŋ.

² Nyə nŋ saiŋki bəni bə ninshiŋ kəm bə nŋ jiə shəm i wi.

³ Akə tə shəm yə bukumbəiŋ jiə i Nyə yi fə bukumbəiŋ kiə ndzəŋ a Nyə nŋ maa mbi wələ a bəh ja, biəiŋ biə bukumbəiŋ yeiŋki nŋ buku i biə bə kəkə i yeiŋ.

Abel

⁴ Akə shəm yə Abel nŋ jiə i Nyə yi fə ka wi fə mfə gia wi chəŋ wi tsə wi Kεεn. Ayaka Nyə ka dzə wi a wi kə mi wi wi chəŋ, ka dzə kinya ki i təbi a wi kə mi wi chəŋ. Abel nŋ kə wi kpi, ayakalə shəm yə wi nŋ jiə i Nyə yi fə bukumbəiŋ bə wəkə wi keiŋ dzaka i bukumbəiŋ i dzə buku bidaiŋ.

Enək

⁵ Akə tə a shəm yə Enək nŋ jiə i Nyə ka Nyə bi dzə tsə bəh wi i beiŋ wiwəm maka wi musi kpi. Bə nŋ dza na chu yeiŋ i wi wə, kəm Nyə nŋ kə wi dzə lə wi i beiŋ. Na ka Nyə dzə Enək i beiŋ Kiŋwakti ki Nyə dzaka a wi nŋ fəki Nyə wəkə ndzəŋni.

⁶ Ayakadəiŋ, mi kabə num wə wi ka jiə dəkə shəm i Nyə, yaka wi kəkə i fə a Nyə wəkəki ndzəŋni bəh

wi nalə, kəm mi kabə nəŋ i kəmsiki tsəki i Nyɔ kpəŋ, yaka wi kaŋaki lə i bum a Nyɔ kələ, bəh a wi maktiki lə mi wichi wə wi lansiki nəŋki wi.

Nɔa

⁷ Akɔ tə a shəm yə Nɔa nɪ jiə i Nyɔ jɔbi wə Nyɔ nɪ təfiki wi kəm biɛiŋ biə bi nɪ keiŋki i bi dzə maka wi num yeiŋ, wi wəkɔ i Nyɔ ka keiŋsi ŋgwuki wimbun i gamti juŋ yi yeiŋ. Si wi nɪ jiə shəm yakadəiŋ yi ka chusi a bəni bədəkɔ i mbi wələ wə kɔ bə chu i Nyɔ nshin. A num a wi wə Nyɔ nɪ nya di bi mi wi chəŋ i wi, biə wi si nya mi wə wi jiə shəm i wi.

Ablaham bəh Sela

⁸ Akɔ tə a shəm yə Ablaham nɪ jiə i Nyɔ ka wi wəkɔ i Nyɔ i jɔbi wə Nyɔ nɪ bɔəŋ wi a wi buku bee tumi kibɔ wi tsə i kidəkɔ wə wi num i ni kwati tumi kiwɔ ka ŋki. Si Ablaham wəkɔ yakadəiŋ buku, ka bə tsə a tsəni kiə kə di biə wi tsəki.

⁹ Akɔ shəm yə wi nɪ jiə i Nyɔ na ka wi tsə nəki i tumi kə Nyɔ nɪ kaka i wi, wi tsə ka numki ka mi wi tumi. Wi nɪ kɔ feiŋ nyani nɔ nnya i bintan mə bəh Ayjik bəh Yakɔb bə Nyɔ nɪ kaka bə bəchi a tumi kiwɔ bi numki kibɔ.

¹⁰ Wi nɪ nəki i bintan mə yakadəiŋ kəm wi nɪ tseiŋki tsəki a ninshin i liə i kwili wə chaka kiwɔ nɪ chəkɔ Nyɔ ki asi kwili wiwɔ bi numki, ka maa.

¹¹ Akɔ tə a shəm yə Ablaham nɪ jiə i Nyɔ ka wi bwɔ wain num wi jwin tsə lə, Sela tə kəbi i chu bwɔ. Yi nɪ num yaka kəm Ablaham nɪ kɔ wi bum a kiŋkaka ki Nyɔ si tsə kə i kuku.*

---

* **11:11** Binwakti bikpu bidəkɔ kaŋaki lə tə di biələ a, “Akɔ tə a shəm yə Sela nɪ jiə i Nyɔ yi fə ka wi kaŋa ŋga i num bəh tɔɔ num wi jwin wi kəbi i chu bwɔ. Yi nɪ num yakadəiŋ kəm Sela nɪ kɔ wi bum a...”

12 Yi ka bə num a mi wimu wə Ablaham wə wi nī kə wi jwiŋ nalə, num a dzaka ki kpi wə, ŋgəkə wi mi nī buku i gwu yi wə bə du aka bijəŋ i beŋ bəh aka mishambu i kpa wi kinchwə kimum wə mə kəbi ka mi fa kaasi.

13 Bəni bələ bəchi nyani lə na chu kwati fiŋ fiə Nyə nī kaka, bə nyani lə dzə kpiyi jiə a shəm i Nyə wə. Bə nī yeŋ i fi wə a keŋ i dzəh yi dəəŋ, ka dzə fi bəh kinsanli, dzaka bəh dzaka kibə a, bə ŋgaiŋni kə bəni bə dzəni, bə kumi i nshwaiŋ yələ wə.

14 Bəni kabə dzaka yakadəŋ, yi chusi na bindzəŋ a bə keŋki bə nəŋ tumi kə akə kibə.

15 A nī kə a bə chu kwakaki kəm tumi kə bə nī buku dzə yeŋ, ma bə nī nəŋ dzəh i fəni chu feŋ.

16 Ayakalə, si yi kə, bə nī nəŋki num tumi kə ki tsəki kəmaka, a num tumi ki beŋ. Ayakadəŋ, Nyə si gəmni kə i jəbi wə bə bəŋki wi a Nyə wibə, kəm wi kə wi keŋsi jiə kwili i bə.

17 Akə shəm yə Ablaham nī jiə i Nyə a jəbi wə Nyə məmsi wi, wi bum i dzə waiŋ wi wə Ayjik i fə mfə gia yeŋ i Nyə. Ayaka Ablaham kə wə Nyə nī kaka a ŋgəkə wi mi bi bukuki i wi wə. Wi bum ka dzə waiŋ wi a num a kaa a wi, a ŋgaiŋ fə mfə gia yeŋ.

18 Waiŋ wi wələ kə wə Nyə nī dzaka i Ablaham a, “Akə i Ayjik wə, bwa bə bə bi duki yeli wa bi bukuki.”

19 Ablaham nī kiəki lə a mi ka kpi na kpini, Nyə kələ i fə a wi fiəni wiwəm. Ayakadəŋ, i dzəh yidəkə wə bə kələ i dzə a Ayjik nī kə wi kpi ka Nyə fiəni nya wi i Ablaham wiwəm.

Ayjik

²⁰ Akə shəm yə Ayjik nǐ jiə tə i Nyɔ ka wi bi chubi Yakəb bəh Esau ka dzaka i bə kəm kimbəɪnsi ki Nyɔ kə ki bi dzəki i bə wə.

Yakəb

²¹ Akə tə shəm yə Yakəb nǐ jiə i Nyɔ ka jəbi wə wi nǐ kpiki, wi chubi bwa bə waiŋwi Yəsəf. Si wi nǐ chubi yakadəiŋ num wi ŋgwuŋ i mbəŋ wi bəiŋ nya kiŋkəksi i Nyɔ.

Yəsəf

²² Akə tə shəm yə Yəsəf nǐ jiə i Nyɔ ka jəbi wə wi nǐ kə a kpi ka təfi kpi yi chusi a bəni bə Islae bi baəŋ bukuki lə i tumi ki Ijib wə. Ka chu dzaka i bə a jəbi wə bə bi nəŋki i buku fəiŋ bə dzə bikəŋɔ bi ŋgaiŋ.

Tii Muses bəh nih Muses

²³ Akə shəm yə tii Muses bəh nih Muses nǐ jiə i Nyɔ ka bə nyumi Muses i kifiaŋŋ kitali wə a bə ma wəɔ jəbi wə bə nǐ bwə wi. Bə nǐ nyumi yakadəiŋ kəm bə nǐ yeiŋ a wi kə waiŋ nyukuni wi ndzəŋ nalə. Ayaka bə nəki lwa kə i bwaiŋ nchi wə ŋkuŋ nǐ bwili.

Muses

²⁴ Akə shəm yə Muses nǐ jiə tə i Nyɔ yi fə, jəbi wə wi nǐ kəɔ yaka yi fə a wi nəiŋma a bə ma bəəŋki ŋgaiŋ a waiŋ waiŋ ŋkuŋ Fəlo.

²⁵ Wi nǐ saiŋ n'yi num i yeiŋki num ŋgəkə bəh bəni bə bə kə bə Nyɔ, kəbi i wəkəki ndzəŋni i biəiŋ bichu wə bi num a jəbi wi juli wə.

²⁶ Wi nǐ kə wi dzə a bə ka ŋgəmsi ŋgaiŋ kəm ŋgaiŋ kə mi wi Mbəiŋsi wə Nyɔ nǐ kaka, tsə a ŋgaiŋ kwatiki kpə wi Ijib wichi. Wi nǐ dzə yakadəiŋ kəm wi nǐ tseiŋki tsəki a ninshiŋ i mbee wə wi kə i bi dzə i wi.

²⁷ Akə shəm yə wi nǐ jiə i Nyɔ ka wi dza buku i Ijib lwa kə shəm yi ŋkuŋ yi bəkəli a wi kələ i fə gia yidəkə

bəh wi. Wi nĩ kə wi kaŋa shəm dza ka tsəki kəm wi nĩ tseĩŋki num a ninshĩŋ ka wi yeĩŋki lə Nyɔ wə bə si yeĩŋ kə bəh dzəkəh.

²⁸ Akə tə shəm yə wi nĩ jiə i Nyɔ yi nĩ fə ka wi jiə Dzini bi Ntsədan, wi fə bə dzə mwa fian̄si i dzaka bibə bifian̄jə wə, ka Chinda wi Kpi wə wi nĩ wəyiki bwa bənyuku bə ninshĩŋ i chwəŋəkijun wə ma ni wəyɪ bwa bəbə bənyuku i jəbi wə wi dzə buku i dzaka bifian̄jə bi bəni bə Islae wə wi ni tsə dan̄si.

Bəni bə Islae

²⁹ Akə tə shəm yə bəni bə Islae nĩ jiə i Nyɔ ka bə tsə dan̄ Bəkə Yimbum yi Bəkəli i kuku, aka bə tsəki num i nshwaiŋ yi wəmni wə. Ayaka bəni bə Ijib nĩ dzə buku tə i bəkə yiwə wə bə məmsi i dan̄ tə, yi kə nyə bəh bə bəchi.

³⁰ Akə tə shəm yə bəni bəwə nĩ jiə, yi nĩ fə bə i jəbi wə bə nĩ tsə buku i Jəliku, nyani tali kwili wiwə, jəbi wə bə nĩ nyani tali yaka i buku kaŋ nanitan̄ bimbu bi kwili biwə bichi mukuyi.

Lahab

³¹ Akə tə shəm yə Lahab miŋkpaŋa wi təkəlini nĩ jiə i Nyɔ ka wi bəiŋ wi na kpi i mban̄ wi bəni bəbə bə tumi bə bə nĩ ləkəki bəh kifwu i Nyɔ. Wi nĩ ka kpi dəkə, kəm bəni bə Islae nĩ kə bə faan̄ bəni a bə dzə weli tseĩŋ tumi kiwə, miŋkpaŋa wiwə ka dzə bə i wi dzu.

Gidion, Balak, Samsen, Jəfta, Dəbit bəh Samwəl bəh bəni bə ntum bə Nyɔ bədəkə

³² Asi kə a mih faaki bəni bə bə nĩ jiə shəm i Nyɔ, ma mih ni fa i tsə buku faiŋ? Jəbi mən̄ wə mih kə i yisi i fukuki gia yi bəni ka Gidion, Balak, Samsen,

Jɛfta nabə Dɛbit bəh Samwɛl bəh bəni bə ntum bə Nyɔ bədəkə.

³³ Bəni bələ bəchi kə bə bə nɪ jiə shəm i Nyɔ. Bədəkə tumdzi jum, bədəkə saka i dzəh yi chəŋ wə, bədəkə kaŋa gia yə Nyɔ nɪ kaka bə bəh yi, bədəkə kaŋa ŋga i baŋ dzaka bi jum a yi ma bwinyi dzi bə.

³⁴ Bədəkə nɪ kaŋaki lə ŋga i fə a gbuku wə wi nɪ bɛliki wi gumi, nyummi. Ayaka bədəkə kaŋa ŋga i buku i kaŋ yi bəni bə bə nɪ nənki i gbayi bə bəh bənywə bə jum. Ayaka bədəkə bə bə nɪ chusiki a bə kə bə kikipən, bə dza fiəni bəŋga. Ayaka bədəkə fiəni chu bəni bə jum bələkəli, ayaka bədəkə kəŋŋ bəni bə jum bə tumi kidəkə bə fuli fulini.

³⁵ Bədəkə nɪ kə bəkaŋa bə bə nɪ jiə tə shəm i Nyɔ. Ayaka Nyɔ fə bəni bəbə bədəkə bə bə nɪ kə bə kpiyi lə fiəni bəwəm dzə num bəh bə. Bəni bədəkə kə bə nɪ kwaki bə chəbsi bə, ayaka bə nɪ kəŋki kə a bə bee bə, kəm bə nɪ yeiŋ a bə ka kpi, bə nɪ fiəni dza i kpi wə i kwati nənɪ kə ki ndzəŋki tsəki kələ.

³⁶ Bədəkə kə num bə nɪ nyiksi bə, tweiŋ bəh ŋgaŋa gwu yibə kpəkɪ, ka kaŋaki bədəkə bəh bənsəŋ fa i juŋ yi nsəŋ mə.

³⁷ Bədəkə kə bə nɪ tumyi bəh kitəh bə kpiyi, chu baka bədəkə bəh bənywə bə bə bakaki keiŋ yeiŋ bə buku bimbu bifa bifa, gbayi bədəkə bəh bənywə bə jum bə kpiyi. Bədəkə nɪ nyaniki nnyaki ləh num dzú yi shwan bəh yi bii. Bə nɪ kə bəni bə kifuu, bəni nŋəsi bə chu chəbsi bə.

³⁸ Bə nɪ nyaniki nəkɪ i bichwali wə bəh i ŋkwún wə bəh i bitaa wə bəh i dzəŋə wə. A nɪ kə bəni mbi wələ num maka wi kpəiŋ i bə i nəkɪ i yeiŋ wə.

³⁹ Bəni bələ bəchi lə kə num bə nɪ jiə shəm i Nyɔ, ayaka Nyɔ saiŋ bə nalə. Ayakalə, mi widəkə i bə wə

nəki kwati kə fiəŋ fiə Nyɔ nɪ kaka.

⁴⁰ Bə nɪ ka kwati dəkə kəm Nyɔ nɪ kaŋaki lə kimfasi kindzəŋni i bukumbəiŋ ki tsə kibə, ka yi numki a jəbi wə bə bi chiŋni bukumbəiŋ bəh bə, ka bə bi numki tə num bə kpəiŋ i Nyɔ nshin tsə bwili fwu.

12

Nyɔ lumsiki lə bwa bə bə kə mbu

¹ Si bukumbəiŋ si num num mbanj wi bəni bə bə nɪ jiə shəm i Nyɔ fiəli tali bukumbəiŋ ka kinchəsi, bukumbəiŋ bŭku i bəntiə bəchi bə bə tasiki bukumbəiŋ, bəh chu biə bi si kəmsi lim bukumbəiŋ, bə kəŋa shəm i yəkəkə n'yəkə wə Nyɔ kə wi jiə i bukumbəiŋ nshin.

² Bukumbəiŋ bə yəkə bə bwāŋ dzəkəh a Jisəs wə. Akə wi wə wi nɪ wəli dzəh i bukumbəiŋ i jiə shəm i Nyɔ, a num wi wə wi fəki shəm yə bukumbəiŋ jiə i Nyɔ kpəiŋniki tsə bwili fwu. Wi nɪ kaŋa shəm bum i kpi i kintasi wə. Wi nɪ ka tseiŋ dəkə ŋkaiŋni kpi yi ŋgəmni yiwə, kəm wi nɪ tseiŋki tsəki a ninshin a ndzəŋni biə bi kə i wi nshin. I liə wi si num num wi shinum i tseiŋ yiləkəli yi ki kiŋkii ki Nyɔ wə.

³ Mbəiŋ kwākaki kəm mi wə wi nɪ dzə ŋkaiŋni ŋgəkə wə bəni bəchu nɪ nyaki i wi, ka yəmaka ni fə shəm yibukumbəiŋ ma ni dəki, i bi dzə bəh i dzəh.

⁴ Jum yə mbəiŋ tumki bəh chu mbəiŋ kəiŋki maka mbəiŋ tum i tsə buku i yə wini wi mi ki nəki i kuku.

⁵ Mbəiŋ dali lə ntəfi wə Nyɔ nyaki i mbəiŋ ka bwa bu a? Wi dzakaki a,

“Waiŋ wuŋ, jəbi wə Bah lumsiki wə, kiə wə ki dzə kə yi ka gia yikilələ.

Jɔbi wə wi yəliki wə i gia wə, kiə shəm ki kpɪni kə wə.

⁶ Kɪə a Bah si lūmsi num mi wə wi kəŋki, wi tweinj num na winain wainj wə wi dzəkɪ a akə ŋ'wi."

⁷ Mbeinj kâŋaki shəm i bəŋgəkə bə mbeinj yeinjki, mbeinj kiəki a Nyə lumsiki lə mbeinj ka bwa bu. Wainj widəkə kələ wə ba wi si lumsi kə wi a?

⁸ Nyə ka bee i lumsiki mbeinj asi wi si lumsiki bwa bu bəchi, yaka mbeinj məŋ dəkə bwa bu, yaka mbeinj kə bwa bə kuku.

⁹ Bukumbeinj kaŋaki lə tə bətii bəbukumbeinj fa kuku bə bə nɪ shiki lumsiki bukumbeinj ayaka bukumbeinj kəksi bə. Asi kə a bukumbeinj kəksiki bə yakadəinj, yaka bukumbeinj məŋ i nya gvu yibukumbeinj i Tii wi biŋ'waka bibukumbeinj i tsə yakadəinj, i bi kwati nɔni ki kpamu a?

¹⁰ Bətii bəbukumbeinj bə lumsiki bukumbeinj a jɔbi wi juli wə asi bə yeinjki a yi kə chəŋ i bə. Ayakalə, Nyə lumsi bukumbeinj mbee wiwə num wibukumbeinj ka bukumbeinj bainjki asi wi bainjki.

¹¹ Jɔbi wə bə si tweinj mi i lumsi wi, wi ka wəkəkɪ ləli i jɔbi wiwə wə, wi saŋli kə. Ayaka jɔbi wə wəmaka jɔbi tsə, gia yiwə dzə num bəh kimbəinjni bəh nɔni ki chəŋ i wəmaka mi wə bə lani wi i dzəh yələ wə.

¹² Ayakadəinj, mbeinj fə tséinj yimbeinj yə yi kə num yi bəh lə fiəni ləkə, ma mbeinj fə tə binyu bimbeinj biə bi nyumiki fiəni ləkə.

¹³ Mbeinj fə dzəh ma yi num chəŋ i gvu yimbeinj yə mbeinj səŋki yeinj ma yi bwinj kaasi, bi ləkəkɪ num ləkəni.

Ntəfi kəm i wəkəkɪ i Nyə bindzəŋ

14 Mbeinj môm̄siki nalə i nôki i kimbəinjni wə mbeinj bəh bəni bəchi, chu môm̄si tə i nəki nəni ki baij̄ni. Mi kabə num wi nə kə nəni ki baij̄ni, yaka wi bi yeinj kə Bah.

15 Mbeinj tōkniki, a mi widəkə bi ma baan̄ i kwati ŋgamt̄i wi Nyə, chu tōkniki tə ka ŋgəkə wichu widəkə bi ma buku i mbeinj kintəəŋ wə wi kə i dzə bəh ŋgəkə wi num i bəkəli bəni bəduli.

16 Mbeinj tōkniki tə a mi widəkə i mbeinj kintəəŋ ki kāŋa kə nəni kinyeŋ ki təkəlini. Kiə mi tə ki nāinj kə gia yi Nyə ka Esau wə wi n̄i taŋni di bi ka kukuli i dzini bi kraŋni wimu wə.

17 Ntə mbeinj kiəki lə si yəmaka n̄i tsə wi dza bə chu nəŋ i kwati kimbəinj̄si kələ i ba wi kaŋ, ba wi məŋni məŋnini a? Namana yaka si wi n̄i nəinj̄ki bəh mindəm̄ i dzəkəh yi wə i kwati kimbəinj̄si kələ, dzəh yi ŋkwuni n̄i chu məŋ.

18 Mbeinj kīəki a di biə mbeinj numki yeinj i liə kəkə ka bi fa kuku biə bəni bə Islae n̄i numki yeinj bə num i kəm bi. Bə n̄i num yaka,* gbuku yaka lə wumwumwum, biŋ ji, ji lə maaa, fiəkə yiləkəli tsə tə lə kukuku.

19 Bə n̄i wəkək̄i lə tə si səŋ shakyiki di, ayaka ja yidəkə dzaka. Gia yə ja yiwə n̄i dzakaki n̄i gumsi bə, bə ka tsa a ja yiwə ma chu dzāka i bə.

20 Bə n̄i tsaki yakadəinj̄ kəm gia yə ja yiwə n̄i dzakaki n̄i tsəki lə ŋga bibə. Ja yiwə n̄i dzakaki kin̄ i bə a,

“Kiə fiəŋ ki kīni dzə kə i ŋkwuŋ wələ wə.

A kabə num na nyam, bə tūmyi bəh kitəh yi kpi.”

* **12:18** Di biə bə n̄i numki a n̄i kə i ŋkwuŋ wi Sina cheinj.

21 I yi ηkəŋ wə, bieŋ biə bə nŋ yeiŋki feiŋ nŋ gumiki na bəh ηga. Ayaka Muses mwi dzaka a, “Nlwa wi gumini fə gwu dza bə nyum mih.”

22 Mbeŋ kə fimbeŋ num mbeŋ num i Nkwuŋ wi Sayəŋ wə, a num kwili wi Nyə wə wi kaŋaki nəni, wi num tə Jelusalem wi beŋ. A num i feiŋ wə bəchinda bə Nyə bə mi kəkə i fa kə num bə chiŋni bə lan i juŋ yiwə wə.

23 Mbeŋ dzə lə i juŋ yi bəni bə Nyə wə bə bə kə bwa bu bə ninshiŋ, bə nyaka kiyeli kibə i kiŋwakti wə i beŋ. Mbeŋ dzə lə i Nyə nshiŋ wə wi təiŋyiki bənsaka bə bəni bəchi. Mbeŋ dzə lə tə i biŋ'waka bi bəni bə bə kə chəŋ num Nyə fə bə bə bain tsə bwili fwu.

24 Mbeŋ dzə lə tə i Jisəs wə wi numki i ninshiŋ miŋkaiŋ mimfiŋ i fintəŋ fintəŋ i Nyə bəh bəni, dzə tə i mwa mi Jisəs nshiŋ mə bə nŋ mikəki i bukumbeŋ wə. Mwa mələ dzakaki gia yi ndzəŋ tsə yi mwa mi Abel.

25 Mbeŋ təkni i nəiŋki i bəm i mi wə wi dzakaki i mbeŋ. Mbeŋ kwakaki a bəni bə Islae nŋ ka buku dəkə i kaŋ yi ηgəkə wə wi nŋ dzə i bə kəm bə nŋ nəiŋ i bum yi mi wə Nyə nŋ saiŋbwili wi ni dzakaki i bə fa nshwaiŋ wə tsə dzəh i wi wə, yaka kə a dzəh kəkə i bukumbeŋ i bi buku i kaŋ yi ηgəkə wə jəbi wə bukumbeŋ ka nəiŋ i bəm mi wə wi dzakaki i bukumbeŋ num i beŋ na?

26 A nŋ kə jəbi wiwə wə wi nŋ dzaka kuku nəŋni. I liə wi kaka a,
 “Jəbi wə mih ni chu nəŋni,
 a ni nəŋni kə a nshwaiŋ shəŋ.
 Bəəli tə ni nəŋni lə.”

²⁷ Ndzaka wə a, “Jəbi wə mih ni chu nəŋni”, chusiki a Nyɔ bi dzɔ bwili lə biɛiŋ bichi biə wi nɪ maa biə bə kə i nəŋni, a bi baan a biɛiŋ biə bə kəkə i nəŋni.

²⁸ Yi bə num a bukumbɛiŋ nyâki kiyɔŋni i Nyɔ a ŋkuŋ biə bukumbɛiŋ dzɔki akə biə bə kəkə i chu nəŋni. Ayakadəiŋ, bukumbɛiŋ yaksiki Nyɔ i dzəh yə wə wi bum, nyâ kiŋkâksi i wi, lwa wi.

²⁹ Bukumbɛiŋ nyâki yakadəiŋ kəm, “Nyɔ wibukumbɛiŋ kə ka gbuku wə wi kə i fiisiki biɛiŋ fisini.”

13

Ntəfi wi gəksini

¹ Mbeɪŋ bāan a kəŋniki gwu yimbɛiŋ ka bwa bə nih.

² Kiə mbeɪŋ ki bēe kə i dzɔki bəni bətumi i jɪŋ yimbɛiŋ wə. Mbeɪŋ kɪəki a bəni bədəkə dzɔ lə yakadəiŋ bə dzɔ num bəchinda bə Nyɔ kiə kə.

³ Mbeɪŋ kwākaki bəni bə bə kə i jɪŋ yi nsəŋ mə, num aka mbeɪŋ bə bəchi kə i jɪŋ yi nsəŋ mə. Mbeɪŋ kwākaki tə bəni bə bə chəbsiki bə, a kabə chəbsiki tə num mbeɪŋ.

⁴ Mi wichi nyâki kiŋkəksi i ndzɔ wi miŋkpaŋa bəh minyuku. Mi ki bəkəli kə nan ki miŋkpaŋa bəh minyuku. Mbeɪŋ kɪəki a Nyɔ bi sakaki lə bəni bəchi bə bə nəki nəni kinyeŋ bəh bə bə kə bə dzɔ bəkanja bəh bənyuku bə buku biŋ.

⁵ Kiə mbeɪŋ ki jɪə kə mfi bimbeɪŋ i kpə wə i nəni kimbeɪŋ wə. Mi wəkəki ndzəŋni i biɛiŋ biə wi kaŋaki, kəm Nyɔ kə wi dzaka a, “Mih bi lansi bee kə wə, mih kəbi i bi lansi dali wə.”

⁶ Yələ gia ka fə bukumbeinj bə dzaka na kiməjni kəbi asi mi widəkə nǐ dzaka a,

“Bah kə ngamti wuŋ.

Mih kəbi i lwaki gia yidəkə.

Mi kə i fə nə bəh mih?”

⁷ Mbeinj yǐntiki bəni bə bə nǐ kə kifwu kimbeinj bə bə nǐ fukuki gia yi Nyə i mbeinj. Mbeinj yǐnti si bə nǐ nəki nəni kibə i tsə gəksi, ma mbeinj sǐni dzô dzəh yə bə nǐ jiə shəm yeinj i Nyə.

⁸ Jisəs Klistus si kwuni kə. Si wi ni kə i ngbu, wi kə ayaka daiŋ, a nǔm ayaka si wi bi numki jəbi wichi.

⁹ Kiə mbeinj ki bēe kə a bəni dzəki bəh bənkani bənlani bədəkə bə mi kiəki kə di biə bənlani bəwə buku, dzə ləŋti mbeinj yeinj. Yi ndzəŋki a shóm yibukumbeinj ləkəki kəm ngamti wi Nyə i bukumbeinj, a kəbi i numki kəm bəŋchi bə bieinj bidzini. Bəŋchi bələ lansiki gamtiki kə na bəni bə bə biəliki bə.

¹⁰ Bukumbeinj kaŋaki lə təŋ wi fəni wi gia, ayaka bətii mfə gia bə bə nəmki i kintaŋ ki Nyə kə ki kə fa kuku kaŋaki kə na ŋa i dzi fiəŋ num fi buku i təŋ wələ wə.

¹¹ Mbeinj kləki a, bə si dzə nyám yə fwu wi bətii mfə gia si fə gia yeinj bəh mwa miwə, i Di biə bi Lansiki Bainki kəm chu bi bəni, buku bəh yi i kwili kintəŋ bə kpa yi fi.

¹² Jisəs tə nǐ kpi i kwili biŋ ka ŋgaiŋ wəkə bwili chu bi bəni bəh mwa mu.

¹³ Ayakadəinj, bukumbeinj tə būku i kwili kintəŋ bə biəli wi feinj i kwati tə bəntəyi bə wi mwi nǐ kwati feinj.

¹⁴ Bukumbeinj kiəki lə a kwili wələ bukumbeinj kə yeinj lə kəkə di biə bukumbeinj bi baŋki yeinj jəbi

wichi. Bukumbein̄ tsein̄ki ts̄aki i ninshin̄ i kwili wə wi kein̄ki wi dzə.

¹⁵ Ayakad̄ain̄, bukumbein̄ ts̄aki dzəh i Jis̄os chein̄ i f̄aki mf̄a gia wi ŋk̄oksi i Nȳo j̄obi wichi a num yə yi bukuki i dzaka kibukumbein̄ wə fuku k̄om mi wə wi k̄o wi.

¹⁶ Kiə mbein̄ ki d̄ali k̄o i f̄aki k̄imf̄a kindz̄on̄ni bəh i gaaki biēin̄ bimbein̄ biə mbein̄ kan̄jaki bəh b̄ani bəd̄ok̄o. Mbein̄ kabə fə yakad̄ain̄, ma yəmaka ni numki mf̄a gia wə Nȳo w̄ok̄oki ndz̄on̄ni yein̄.

¹⁷ Mbein̄ w̄ok̄oki i b̄ani b̄ə b̄o k̄o kifwu kimbein̄, f̄ə gia yə b̄o nəŋki, k̄om b̄o t̄akniki i biŋ'waka bimbein̄ ka b̄ani b̄ə b̄o bi k̄omyiki dzaka k̄om n̄om wib̄o i Nȳo. Mbein̄ f̄aki yakad̄ain̄ ka b̄o f̄aki n̄om bəb̄o bəh k̄insan̄li, num k̄ə i nshein̄ nshein̄ wə. B̄o kabə f̄aki bəh nshein̄, yəmaka ma ni gamti mbein̄.

¹⁸ Mbein̄ ts̄aki i buku. Buku kiəki lə na ŋk̄on̄ a sh̄óm yibuku sakaki k̄o buku i gia yid̄ok̄o wə, k̄om buku si k̄on̄ lə i f̄aki gia yichi bəh kin̄k̄oksi.

¹⁹ Mih lansiki tsaki mbein̄ a mbein̄ ts̄aki nalə, ka mih k̄o i k̄omsi fiəni dzə i mbein̄ wə.

Ntsa bəh kimb̄oni

²⁰ Nȳo wə wi k̄o Nȳo wi kimb̄on̄ni num wə wi n̄i fiəni dzasi Jis̄os wə Bah wibukumbein̄ wə wi k̄o Nt̄akni Shw̄an̄ wimb̄um i kpi wə. Wi n̄i bwili tsə dzəh i ŋga bi mwa min̄kain̄ mə mə k̄o mi k̄pamu.

²¹ Mih tsaki a wi nya mbein̄ bəh biēin̄ bindz̄on̄ni bichi, ka mbein̄ f̄aki gia yichi yə wi nəŋki. Mih tsa t̄ə a wi n̄omki gia yichi i bukumbein̄ tsə dzəh i kan̄ yi Jis̄os Klistus wə yə wi yein̄ki a yi ndz̄on̄ki lə i wi. Bukumbein̄ t̄umyiki bikum i Jis̄os Klistus wələ j̄obi wichi na kin̄ḡoksi k̄əbi. Yi n̄um ayaka.

²² Bwa bæ nih bæŋ, mih tsaki a mbeinj kâŋa shəm yimbēinj i wəkɔ ja yinj yi ntəfini yələ mih nyakaki i mbeinj lə. Gia yə mih nyakaki kɔ alə kpuuuk.

²³ Mih nəŋki a mbeinj kɪə a waiŋnih wibukumbēinj wə Timəti kɔ num bæ bwili lə wi i jun yi nsəŋ mə. Wi ka kəmsi dzə liə, ma buku wi ni nyani gvu wimu i dzə yeinj mbeinj.

²⁴ Mbeinj bəni i bəni bə bɔ kɔ kifwu kimbēinj kichi bəh bəni bə akɔ bæ Nyɔ bəchi i mih. Bwa bæ nih bəbukumbēinj bæ Itali chinṣiki tə kimbəni i mbeinj.

²⁵ Ma kiŋkəŋ ki Nyɔ nūmki bəh mbeinj bəchi.

**Kinwakti ki Nyɔ Minƙaiŋ Mifian
Chungmboko: Kinwakti ki Nyɔ Minƙaiŋ Mifian (New
Testament+) for Cameroon**

copyright © 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chung (Cung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Dec 2025 from source files dated 1 May 2025

ff8b447d-0e78-5782-840d-48c27035a093